

1650

NINA Rapport

Brukerundersøkelse i Stabbursdalen nasjonalpark

Sommeren 2018

Sofie K. Selvaag
Odd Inge Vistad

NINAs publikasjoner

NINA Rapport

Dette er NINAs ordinære rapportering til oppdragsgiver etter gjennomført forsknings-, overvåkings- eller utredningsarbeid. I tillegg vil serien favne mye av instituttets øvrige rapportering, for eksempel fra seminarer og konferanser, resultater av eget forsknings- og utredningsarbeid og litteraturstudier. NINA Rapport kan også utgis på annet språk når det er hensiktsmessig..

NINA Temahefte

Som navnet angir behandler temaheftene spesielle emner. Heftene utarbeides etter behov og serien favner svært vidt; fra systematiske bestemmelsesnøkler til informasjon om viktige problemstillinger i samfunnet. NINA Temahefte gis vanligvis en populærvitenskapelig form med mer vekt på illustrasjoner enn NINA Rapport.

NINA Fakta

Faktaarkene har som mål å gjøre NINAs forskningsresultater raskt og enkelt tilgjengelig for et større publikum. Faktaarkene gir en kort framstilling av noen av våre viktigste forskningstema.

Annen publisering

I tillegg til rapporteringen i NINAs egne serier publiserer instituttets ansatte en stor del av sine vitenskapelige resultater i internasjonale journaler, populærfaglige bøker og tidsskrifter.

Brukerundersøkelse i Stabbursdalen nasjonalpark

Sommeren 2018

Sofie K. Selvaag
Odd Inge Vistad

Selvaag, S.K. & Vistad, O.I. 2019. Brukerundersøkelse i Stabbursdalen nasjonalpark. Sommeren 2018. NINA rapport 1650. Norsk institutt for naturforskning.

Lillehammer, mars 2019

ISSN: 1504-3312

ISBN: 978-82-426-3394-1

RETTIGHETSHAVER

© Norsk institutt for naturforskning

Publikasjonen kan siteres fritt med kildeangivelse

TILGJENGELIGHET

Åpen

PUBLISERINGSTYPE

Digitalt dokument (pdf)

KVALITETSSIKRET AV

Tobias Holter

ANSVARLIG SIGNATUR

Forskningsjef Jon Museth (sign.)

OPPDRAKSGIVER(E)/BIDRAGSYTER(E)

Stabbursdalen Nasjonalparkstyre

Miljødirektoratet

OPPDRAKSGIVERS REFERANSE

M-1277|2019

KONTAKTPERSON(ER) HOS OPPDRAGSGIVER/BIDRAGSYTER

Karoline Salmila og Stine Emilie Nøding Hansen

FORSIDEBILDE

Kasse med spørreskjemaer rett sør for Stabbursdalen nasjonalpark mot Alta (kasseplassering kalt Alta sør) © Tore Kåven

NØKKEWORD

- Norge, Finnmark, Porsanger, Kvalsund
- Stabbursdalen nasjonalpark
- Friluftsliv
- Ferdsel
- Brukerundersøkelse
- Spørreskjema

KEY WORDS

- Norway, Finnmark county, Porsanger and Kvalsund municipalities
- Stabbursdalen National park
- Outdoor recreation
- Visitor survey
- Questionnaire

KONTAKTOPPLYSNINGER

NINA hovedkontor

Postboks 5685 Torgarden
7485 Trondheim
Tlf: 73 80 14 00

NINA Oslo

Gaustadalléen 21
0349 Oslo
Tlf: 73 80 14 00

NINA Tromsø

Postboks 6606 Langnes
9296 Tromsø
Tlf: 77 75 04 00

NINA Lillehammer

Vormstuguvegen 40
2624 Lillehammer
Tlf: 73 80 14 00

NINA Bergen

Thormøhlensgate 55
5006 Bergen
Tlf: 73 80 14 00

www.nina.no

Sammendrag

Selvaag, S.K. & Vistad, O.I. 2019. Brukerundersøkelse i Stabbursdalen nasjonalpark. Sommeren 2018. NINA rapport 1650. Norsk institutt for naturforskning.

Sommeren 2018 gjennomførte nasjonalparkforvaltningen en brukerundersøkelse i Stabbursdalen nasjonalpark. Undersøkelsen besto av en kasseundersøkelse der brukere ble oppfordret til å fylle ut et kortfattet spørreskjema. Spørreskjemaene var plassert i kasser ved de viktigste innfallsportene. Det var utplassert åtte kasser i Stabbursdalen. NINA hadde ansvar for å analysere data fra undersøkelsen. Der det er mulig sammenligner vi funnene fra 2018 med funn fra en tilsvarende brukerundersøkelse i Stabbursdalen i 1990.

Noen funn oppsummeres i tabellen under. Gjennomsnittsalderen var 43 år og kjønnsfordelingen var relativt lik med en liten overvekt av menn (53 %). Andelen utenlandske besøkende var relativt høy (51 %) og utgjorde omtrent en like stor andel som nordmenn (49 %). Av norske brukere var 41 % bosatt i lokalkommunene Porsanger, Kvalsund, Alta eller Karasjok. Dette betyr at 80 % av respondentene var tilreisende til området (både tilreisende nordmenn og utlendinger). Andelen førstegangsbesøkende var høy, kun 39 % av respondentene hadde vært i Stabbursdalen tidligere. De som hadde besøkt området tidligere hadde i snitt vært der mange ganger – hhv. 12 somre og 13 vintre. En stor andel av brukerne i Stabbursdalen er altså tilreisende og førstegangsbesøkende, mens de lokale brukerne generelt har lang brukserfaring i Stabbursdalen og må antas å kjenne området godt.

STABBURSDALEN NASJONALPARK

Antall innsamlede skjema 2018: 552

Andel nordmenn (n=542)	49 %	Kvinneandel (n=549)	47 %
Andel lokalt bosatte (Porsanger, Kvalsund, Alta eller Karasjok) (n=542)	20 %	Tidligere erfaring med lengre tur (prosentandel for hhv. aldri/mer enn 20 ganger) (n=501)	22 % / 31%
Andel førstegangsbesøkende (n=523)	61 %	Andel lav-purister (n=414)	49 %
Andel som er på dagstur (n=541)	70 %	Andel mellom-purister (n=414)	32 %
Varighet dagstur (gj.snitt timer) (n=367)	4,7 t.	Andel høy-purister (n=414)	19 %
Varighet flerdagerstur (gj.snitt dager) (n=163)	3,9 d.	Andel som går med barn under 15 år i følget (n=548)	12 %
Alder, gjennomsnitt (n=517)	43 år	Andel som er med på organisert tur (n=550)	4 %

Til sammen oppga 77 % at hovedformålet med turen var fottur. Foruten fottur var ulike former for høstingsaktiviteter som fiske, jakt og bærplukking de vanligste formålene. 70 % av de besøkende var på dagstur og turene varte i gjennomsnitt i overkant av fire timer. Viktige avvik fra funn i 1990 er at andel utlendinger og korte dagsturer har økt betydelig, og at kjønnsfordelingen nå er ganske utjevna.

Ganske mange av brukerne har erfaring med langtur-friluftsliv. Halvparten hadde vært på en lengre fot/skitur med overnattinger mer enn 6 ganger i løpet av livet. Samtidig ser vi at andelen høypurister (de som foretrekker liten grad av tilrettelegging og har lavere toleranse for å møte andre på tur) er høy sammenlignet med de fleste andre norske verneområder som er kartlagt. Av tilretteleggingstiltak i sitt ideelle turområde er brukerne positive til merkede stier, skilt i stikryss og ved stistart samt trestokker over våt myr. De aller fleste er godt fornøyde med tilretteleggingen for friluftsliv i Stabbursdalen nasjonalpark.

Til slutt diskuteres noen av funnene opp mot utkastet til forvaltningsplan for nasjonalparken. Det enkle og tradisjonelle friluftslivet med liten grad av teknisk tilrettelegging er ønsket, og dette ser også ut til å stemme overens med både dagens bruk/brukere og generelle preferanser for tilretteleggingstiltak, og føringer i forvaltningsplan-utkastet. De førstegangsbesøkende er i flertall. Siden disse ikke har «etablerte» bruksmønstre eller lokalkjennskap, så er det enklere å både nå ut med informasjon og å kanalisere ferdsel til eller bort fra bestemte områder, dersom dette skulle være ønskelig ut i fra forvaltningshensyn.

Sofie K. Selvaag – NINA, Vormstuguvegen 40, 2624 Lillehammer, sofie.selvaag@nina.no
Odd Inge Vistad – NINA, Vormstuguvegen 40, 2624 Lillehammer, odd.inge.vistad@nina.no

Abstract

Selvaag, S.K. & Vistad, O.I. 2019. Visitor survey in Stabbursdalen National park. Summer 2018. NINA Report 1650. Norwegian Institute for Nature Research.

The management board of Stabbursdalen National Park conducted a visitor survey in Stabbursdalen in summer 2018. Visitors were encouraged to fill in a questionnaire “on-site” while being in the national park. The questionnaires were deployed in self-registration boxes at eight of the main entrance points to the park. NINA (the Norwegian Institute for Nature Research) was responsible for analysing the survey data. When possible, we compare the present findings with the findings in a similar study in Stabbursdalen in 1990.

The set of indicators in the table below shows some of the variables mapped. The mean age among respondents was 43 years and there were slightly more men than women filling in the questionnaire. The proportion of foreign visitors was relatively high and was approximately the same proportion as the Norwegian visitors. Twenty percent of the respondents had permanent residence nearby the national park (i.e. within the municipalities Porsanger, Kvalsund, Alta or Karasjok). Altogether, this means that 80 % were “true visitors” to the region and the park (including both Norwegians and foreigners). The proportion of first-time visitors was relatively high, and only 39 % had visited the park prior to 2018 – on average 12 summers and 13 winters. A large proportion of the users in Stabbursdalen are foreigners and first-time visitors, while the local users in Stabbursdalen in general have used the area multiple times and must be assumed to know the area quite well.

STABBURSDALEN NATIONAL PARK

Number of respondents 2018: 552

Norwegian (n=542)	49 %	Women (n=549)	47 %
Local residents (within Porsanger, Kvalsund, Alta or Karasjok municipality) (n=542)	20 %	Earlier experience with longer hikes (percentage for respectively never/more than 20 times, n=501)	22% / 31%
First-time visitors (n=1523)	61 %	Low-purists (n=414)	49 %
Visitors on day-trip (n=541)	70 %	Medium-purists (n=414)	32 %
Duration day-trip (mean hours) (n=367)	4,7 h.	High-purists (n=414)	19 %
Duration multi-day trip (mean days) (n=163)	3,9 d.	Children < 15 yrs. in the group (n=548)	12 %
Age, mean (n=517)	43 yrs	Being part of an organized group (n=550)	4 %

Altogether, 77 % stated that the main purpose of their visit (when filling in the questionnaire) was hiking, followed by different forms of fishing, hunting or gathering activities. Seventy percent of the visitors were on a one-day visit when participating in the survey, and their visits on average lasted four hours. Some major differences from 1990: the proportion of foreigners and women (close to a gender balance) have increased, and the same has the number of short daytrips.

The experience with multi-day hikes/outdoor recreation is quite high among the visitors; half of the visitors had been on a multi-day hike/ski trip with overnight stays more than 6 times. At the same time, the data show that the proportion of what we call “high-purists” (people that prefer little physical outdoor recreation facilitations and have a lower tolerance for meeting other visitors) is relatively high in Stabbursdalen compared to many other Norwegian protection areas. When it comes to facilitation measures in an imagined “ideal nature area”, the visitors are quite in favour of signs, marked trails and boardwalks in wet marshes. Nearly all were satisfied with the current facilitation for outdoor recreation within the national park.

The final chapter in the report discusses the findings from the visitor survey in relation to the management plan proposal for the park. Traditional outdoor activities with simple means and low degree of physical facilitation is desired, which also reflect both the actual use of the area and the visitors’ (non-)preferences for physical facilitation measures. This fits well with the guidelines

in the management plan. The first-time visitors dominate. Previous research shows that users that are not familiar with an area are easier to reach with new information and recommendations for using/not using specific parts of the park, if considered necessary to reach management goals.

Sofie K. Selvaag – NINA, Vormstuguvegen 40, NO- 2624 Lillehammer, sofie.selvaag@nina.no

Odd Inge Vistad – NINA, Vormstuguvegen 40, NO- 2624 Lillehammer, odd.inge.vistad@nina.no

Innhold

Sammendrag	3
Abstract	5
Innhold	7
Forord	8
1 Innledning.....	9
2 Metodikk	11
2.1 Spørreskjemaer i selvregistreringskasser	11
2.2 Selvregistreringskasser i Stabbursdalen nasjonalpark	13
2.3 Analyse og fremstilling av data.....	16
3 Indikatorsett for Stabbursdalen nasjonalpark	18
4 Resultater fra spørreundersøkelsen	19
4.1 Kjønn, alder, bosted.....	19
4.2 Friluftslivserfaringer	21
4.3 Turfølget.....	22
4.4 Tidligere besøk og kjennskap til Stabbursdalen.....	24
4.5 Formålet med turen og turlengde	25
4.6 Idealområde og purisme	27
4.7 Tilfredshet med tilretteleggingen for friluftsliv	30
5 Sammenligning av brukere ved ulike lokaliteter.....	31
6 Diskusjon – om bruk og forvaltning	34
6.1 Representativiteten	34
6.2 Bruk, vern og tilrettelegging.....	35
6.3 Fare for konflikter mellom ulike brukergrupper?.....	35
6.4 Oppsummering	36
7 Litteraturliste.....	37
8 Vedlegg	38

Forord

Med bakgrunn i den nye merkevare- og besøksstrategien for norske nasjonalparker og store verneområder lyste Miljødirektoratet i 2016 ut en rammeavtale for brukerundersøkelser i verneområder. NINA var en av to leverandører som ble tildelt oppdraget. Oppdraget består i å analysere data fra brukerundersøkelser i et tildelt antall nasjonalparker/større verneområder i perioden 2017-2019. Oppdragene gjennomføres altså under en rammeavtale med Miljødirektoratet, men med respektive nasjonalparkstyre/verneområdestyre som oppdragsgiver/kunde for det enkelte verneområdet. Stabbursdalen Nasjonalparkstyre er oppdragsgiver for undersøkelsen i Stabbursdalen Nasjonalpark.

Brukerundersøkelsene er normalt todelte og består av en kasseundersøkelse ved innfallsporene til området, der de besøkende oppfordres til å fylle ut et kortfattet spørreskjema, og videre av en oppfølgende internettbasert etterundersøkelse til de som oppgir e-postadressen sin i kasseundersøkelsen. I Stabbursdalen nasjonalpark ble det samlet inn for få e-postadresser gjennom kasseundersøkelsen til at det var faglig fornuftig å sende ut etterundersøkelse.

NINA har kun hatt ansvar for analyse av data fra undersøkelsen. Spørreskjemaenes innhold er bestemt av Miljødirektoratet og standardiserte. Like skjemaer blir benyttet i alle verneområder – dog med mulighet for mindre lokale tilpasninger dersom forvalterne ønsker det. NINA har kommet med råd ifb. med denne tilpasningen. Valg av lokaliteter for plassering av selvregistreringskasser, praktisk utplassering, ettersyn av kasser og punsjing av data fra kasseundersøkelsen har forvaltningen hatt ansvar for.

Denne rapporten oppsummerer funnene fra undersøkelsen som ble gjort. Vi takker nasjonalparkforvalter Karoline Salmila og hennes vikar Stine Emilie Nøding Hansen for samarbeidet både i de innledende fasene av arbeidet og for innspill til rapporten.

Lillehammer, mars 2019
Line C. Wold,
Prosjektleder

1 Innledning

Formålet med rapporten er å beskrive karaktertrekk ved bruken og ved de besøkende til Stabbursdalen nasjonalpark. Informasjonen vil være nyttig for nasjonalparkstyret og verneområdeforvaltningen i arbeidet med å utvikle en besøksstrategi for området.

Stabbursdalen ble opprettet som nasjonalpark i 1970 og dekker, etter en stor utvidelse i 2002, et område på 747 km². Nasjonalparken ligger i Finnmark, sørvest i Porsanger kommune på grensa til Alta kommune og i nordvest går parken noe inn i Kvalsund kommune. Stabbursdalen nasjonalpark grenser til Stabbursdalen landskapsvernområde og Stabbursnes naturreservat ligger i nærheten (**Figur 1**).

I verneforskriften for Stabbursdalen nasjonalpark fremgår det at hovedformålet med vernet er å bevare:

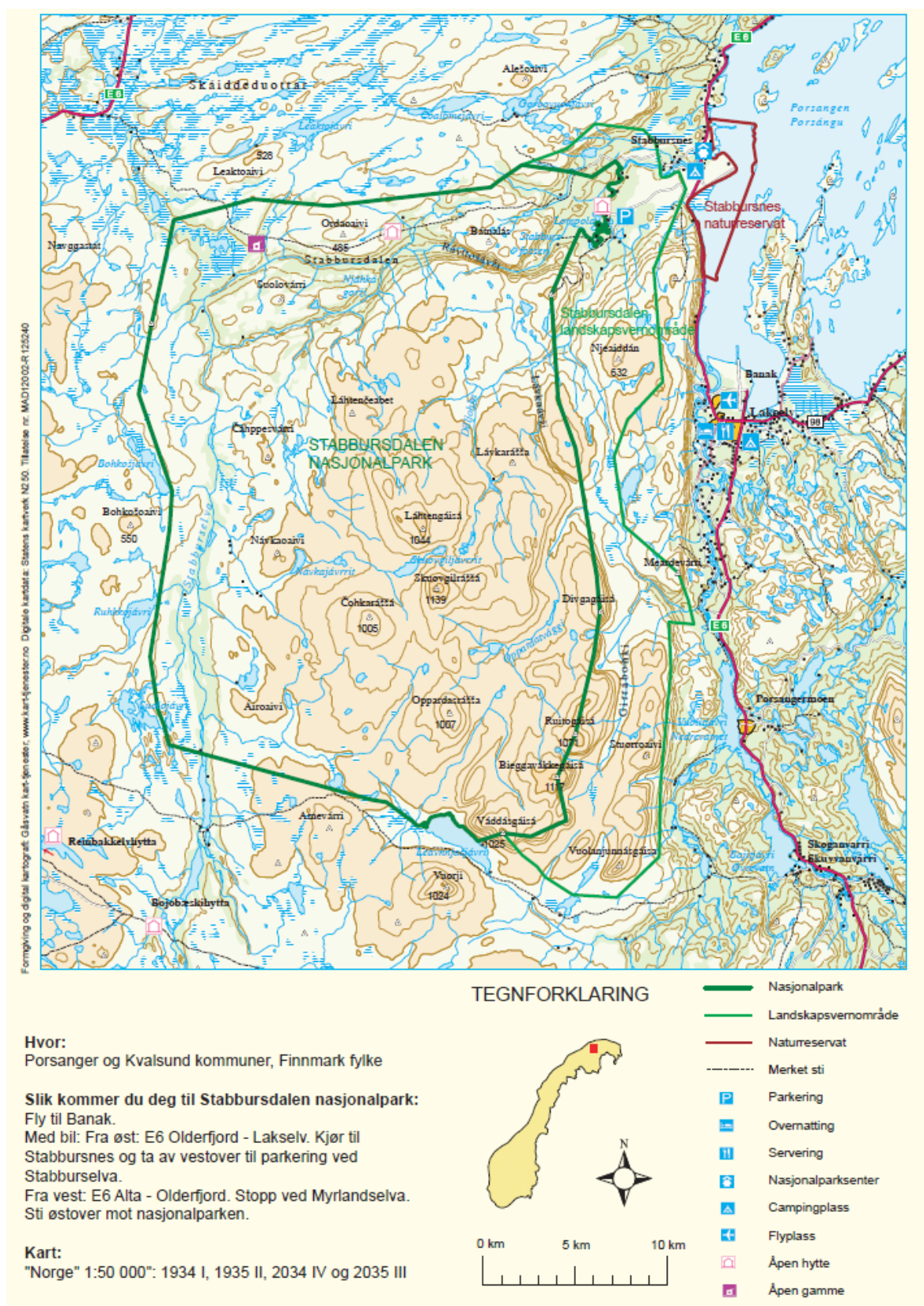
- et stort naturområde tilnærmet fri for tekniske inngrep, for å sikre biologisk mangfold med økosystemer, arter og bestander.
- en del av verdens nordligste furuskog, variert vassdragsnatur og gáisáene med et karakteristisk preg, samt geologiske forekomster og kulturminner.

Området består av karrige høyfjell (*Gaissa*), åpne vidder, trange elvegjel, fjellbjørkeskog og verdens nordligste furuskog. I vest er parken dominert av bjørkeskog og slakt fjellterreng, mens det i øst er karrig høyfjellsområde (*Gaissa*). Stabburselva renner fra sør gjennom dalen i nasjonalparken og ut i Porsangerfjorden. Kvartærgeologisk er området også spesielt for regionen, med avsetninger og store områder med løsmasser, spesielt i øst. Området har et rikt fugleliv og er viktig som hekkeplass, spesielt for ender og sangsvaner (*Cygnus cygnus*). Det er mange arter som har sitt nordligste leveområde i Stabbursdalens furuskog. Den nederste delen av dalen er et viktig beiteområde for elg (*Alces alces*) vinterstid, og jerv (*Gulo gulo*) og gaupe (*Lynx lynx*) finnes også i nasjonalparken.

Den samiske reindrifta har lange tradisjoner i området, noe de samiske kulturminnene i området vitner om. Ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. I verneforskriften for nasjonalparken fremkommer det at området skal kunne brukes til reindrift, naturopplevelse og utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. Friluftslivet i Stabbursdalen har sterke tradisjoner og aktiviteter som jakt, fangst, bærplukking og fiske er spesielt viktige. Stabburselva er ei god lakseelv og har også gode bestander av sjørøye (*Salvelinus alpinus*) og sjøørret (*Salmo trutta*). I parken bedrives det også innlandsfiske, hovedsakelig etter ørret, røye, harr (*Thymallus thymallus*) gjedde (*Esox lucius*) og lake (*Lota lota*). Parken byr på flotte områder for turer både til fots og på ski. Enkelte stier er merket, og det finnes to åpne hytter og en gamme i området. I utgangspunktet er motorferdsel forbudt etter verneforskriften, men ATV og snøskuter benyttes i forbindelse med reindrift, tilsyn og bruk av hytter. ATV brukes også til uthenting av elg i jakta i faste traseer etter dispensasjon. Det er ingen snøskuterløyper i nasjonalparken, men før utvidelsen i 2002 gikk det en skuterløype fra øvre Lakselv mot Alta.

Foruten det som finnes av et par hytter/gammer, båter, bruer og enkel merking langs noen stier og kjørespor, er det lite fysisk tilrettelegging for friluftsliv i Stabbursdalen. I utkastet til Forvaltningsplan for Stabbursdalen (Nasjonalparkstyret for Stabbursdalen 2018) er de ulike tiltak, bygninger og installasjoner presentert.

Omfanget av organisert ferdsel/naturbasert reiseliv i nasjonalparken er svært beskjedent og det er kun noen få reiselivsbedrifter som reklamerer med og selger produkter tilknyttet parken. Noen få turoperatører tilbyr turer i Stabbursdalen som f. eks. ski-, vandre-, telt-, padle- og fisketurer. Den største aktøren som per i dag driver kommersiell virksomhet i Stabbursdalen er en leirskole. Leirskolen har det meste av aktiviteten i landskapsvernområdet og bruker nasjonalparken i mindre grad. Rafting og padling på Stabburselva er den største aktiviteten og fra tid til annen tar leirskolen med bedrifter og private arrangementer på rafting.

Figur 1 Stabbursdalen nasjonalpark med mørk grønn vernegrense, kart hentet fra <http://www.miljodirektoratet.no/Global/dokumenter/tema/verneomr%C3%A5der/Nasjonalparker/Stabbursdalen.pdf>

2 Metodikk

Brukerundersøkelsen i Stabbursdalen besto av en spørreskjemaundersøkelse som ble besvart av brukerne mens de var i området (selvregistrering i kasse: kasseundersøkelse, **Figur 2**). Kassene var utplassert ved innfallsportene til nasjonalparken (se **Figur 3**). Brukerne/respondentene ble bedt om å fylle ut skjemaet, samt å oppgi e-postadresse dersom de var villig til å delta i en mer omfattende undersøkelse om sin bruk av nasjonalparken (etterundersøkelse). Det ble fylt ut relativt få spørreskjemaer i Stabbursdalen og, som en følge av det, også for få e-postadresser til at det var faglig fornuftig å gjennomføre en etterundersøkelse.

Spørreskjemaet som ble benyttet er et standardskjema utarbeidet av Miljødirektoratet, basert på tilsvarende skjemaer brukt i tidligere undersøkelser i nasjonalparker/verneområder de siste 10 årene. Det samme standardskjemaet brukes i alle verneområder i skog/fjell som faller inn under rammeavtalen i 2018 (se vedlegg 1).

Valg av lokaliteter for plassering av kasser med spørreskjemaer og alt det praktiske knyttet til utplassering og drift av kassene ble gjort av nasjonalparkforvaltningen. De har videre hatt ansvar for tilsyn av utstyr mens det har vært utplassert og for elektronisk innlegging (punsjing) av data fra skjemaene. NINA har hatt ansvar for analyse og rapportering av data fra undersøkelsen.

2.1 Spørreskjemaer i selvregistreringskasser

Når det gjelder den metodiske beskrivelsen av planlegging/utvelgelse av lokaliteter og det praktiske arbeidet med utplassering av kasser, refererer vi til veilederen som Miljødirektoratet har utarbeidet: «Brukerundersøkelser som verktøy for forvaltning av verneområder» (Miljødirektoratet 2018). Veilederen har blant annet kapitler om «Hvor mange selvregistreringskasser bør settes ut hvor?» og om «utsetting av kassene – plassering langs sti» som beskriver generelt hvilke prinsipper som er lagt til grunn for valg av lokaliteter og utplassering.

Kasser med kortfattede spørreskjemaer er en forholdsvis ressurseffektiv metode der en får samlet inn data for større områder og over lengre tid. Metoden bygger likevel på noen forutsetninger. Den viktigste er at ferdselen starter i de mest brukte innfallsportene, er forutsigbar og i hovedsak følger linjer (stier/veier); brukere som går utenfor sti/vei fanges i liten grad opp. En annen utfordring er bortfall og bortfallsprosenten (dvs. andelen som passerer kassen uten å svare på undersøkelsen), som kan være relativt stor (se f.eks. Fredman mfl., 2009). Våre erfaringer fra nasjonalparker/verneområder der vi har testet spesifikt for dette, viser at bortfallsprosenten varierer fra lokalitet til lokalitet, uten at man har entydige svar på hvorfor det er slik. Men ulike plasseringer påvirker brukernes mulighet for å oppdage kassa eller lyst/vilje til å stoppe opp og fylle ut skjema. Flere undersøkelser har vist en tilleggsfaktor: lokalbefolkningen fyller i mindre grad ut spørreskjema enn tilreisende (Vistad, 1995; Kaxrud Wilberg, 2010).

Figur 2 Kasse med spørreskjemaer i Suffvarri-traseen i Stabbursdalen nasjonalpark. Foto: Tore Kåven.

Spørreskjemaet var tilgjengelig på språkene norsk, engelsk, samisk og kvensk. Skjemaet inneholder mange av de samme variablene som har blitt benyttet i andre lignende områder tidligere – både av NINA og andre aktører – men enkelte lokale tilpassinger har det vært. I tillegg til bakgrunnsvariabler om brukeren kartlegger spørreskjemaet steds-/turspesifikke data. Spørsmål 8 er unntaket, der bes respondentene svare i forhold til et tenkt «idealområde», for å få et bedre inntrykk av «hvem de er» når det gjelder tilrettelegging og trivsel/mistrivsel med mye/lite folk i sitt «idealområde». Spørsmålet lyder: «*Tenk deg at du skal gjennomføre en flertimers tur i skogs-/fjellterreng om sommeren. Tenk deg at området er slik du helst vil ha det – som om det var ditt «idealområde» for en slik tur.*»

Respondentene vurderer altså åtte utsagn, på en skala fra 1 *Svært negativt*, via 4 *Nøytralt* og til 7 *Svært positivt*:

Vil det være positivt eller negativt for deg:

- ... at det finnes tilrettelagte leirplasser med do, ved, bål, søppeldunker*
- ... at du kan bli kvitt søppel i utplasserte søppeldunker*
- ... at det finnes merkede stier i området*
- ... at det er god skilting ved stistart og stikryss i området*
- ... at det er lagt ned trestokker til å gå på der stien går over våt myr*
- ... at det finnes hytter med matservering og oppredde senger i området*
- ... at du møter mange andre friluftsfolk i løpet av turen*
- ... at du kan gå milevis uten å møte et menneske*

Poenget er å få fram hvor brukerne ligger på «purismeskalaen» - en skala som går mellom «lav-purist» (trives best med god tilrettelegging og mye folk) og «høy-purist» (trives best med lite tilrettelegging og lite folk). Ved å snu svarskaalen på de sju første variablene og så summere svarene på alle åtte spørsmålene (for de som har besvart alle åtte) og deretter dele på åtte, så finner vi en «gjennomsnittsholdning» til fysisk tilrettelegging og det å møte andre i turområder.

Skårverdien ligger mellom 1 og 7, der 7 er den mest høy-puristiske verdien (ønsker minst tilrettelegging og ønsker i liten grad å møte andre folk). Gjennomsnittsholdningen er altså uttrykk for folks «purisme-grad», og vi sorterer mellom lav-purist (1-3,5), mellom-purist (3,51-4,49) og høy-purist (4,5-7) – se Vistad & Vorkinn (2012).

Med utgangspunkt i kasseskjemaets variabler kan vi utarbeide et indikatorsett som sier noe om de viktigste karaktertrekkene ved brukerne (se **Tabell 1**). Da det ofte kan være variasjoner i disse indikatorene for ulike kasselokaliteter, vil variabler kunne brukes for å synliggjøre forskjeller og likheter mellom de ulike kasselokalitetene.

Tabell 1 Eksempel på (et tomt) indikatorsett som viser karaktertrekk ved brukerne.

XX NASJONALPARK			
Antall innsamlede skjema 2018:			
Andel nordmenn		Kvinneandel	
Andel lokalt bosatte (kommune x, y, z)		Tidligere erfaring med lengre tur (prosentandel for hhv. aldri/mer enn 20 ganger)	
Andel førstegangsbesøkende		Andel lav-purister	
Andel som er på dagstur		Andel mellom-purister	
Varighet dagstur (gj.snitt timer)		Andel høy-purister	
Varighet flerdagerstur (gj.snitt dager)		Andel som går med barn under 15 år i følget	
Alder, gjennomsnitt		Andel som er med på organisert tur	

2.2 Selvregistreringskasser i Stabbursdalen nasjonalpark

Det ble utplassert åtte selvregistreringskasser i Stabbursdalen nasjonalpark (se boks under og kart i **Figur 3**). Forvaltningen mener det var plassert kasser ved de viktigste innfallsportene og fra stier ved alle kasselokalitetene kan man gå inn i nasjonalparken. Det går en rekke stier i parken, men ikke alle er merket. De mest brukte stiene er merket eller lett synlig og enkel å følge. Dette er turer som både er dagsturer og flerdagsturer og man kan gå både på langs og på tvers av nasjonalparken. En av de mest brukte traseene er mellom Okselv og Snekkernes helt nord og på tvers av parken, hvor man passerer en åpen gamme og en åpen hytte hvor man kan overnatte. Ingen av kasser var plassert på samme sti, men de som går mellom Okselv og Snekkernes møtte på to kasser på sammen turen. Nasjonalparken brukes også mye til laksefiske i Stabburselva, og mange av innfallsportene og stiene brukes i forbindelse med dette. Forvaltningen opplyste at det kunne vært ønskelig å sette opp en kasse ved innsjøen Ruhkkojávri som ligger vest for nasjonalparkgrensa, men dette ble ikke gjennomført.

Det er få innsamlede skjema i undersøkelsen og en årsak til dette kan være kasseplasseringene. Flere kasser var plassert på eller rett ved parkeringsplass og tidligere erfaring har vist at selvregistreringskassene bør plasseres et stykke unna parkeringsplass/startpunkt for turen. På en parkeringsplass er det ofte flere distraksjoner, og folk kan fort overse kassene og være fokusert på å komme seg ut på tur og dermed ikke være motivert til å fylle ut et spørreskjema (Miljødirektoratet 2018).

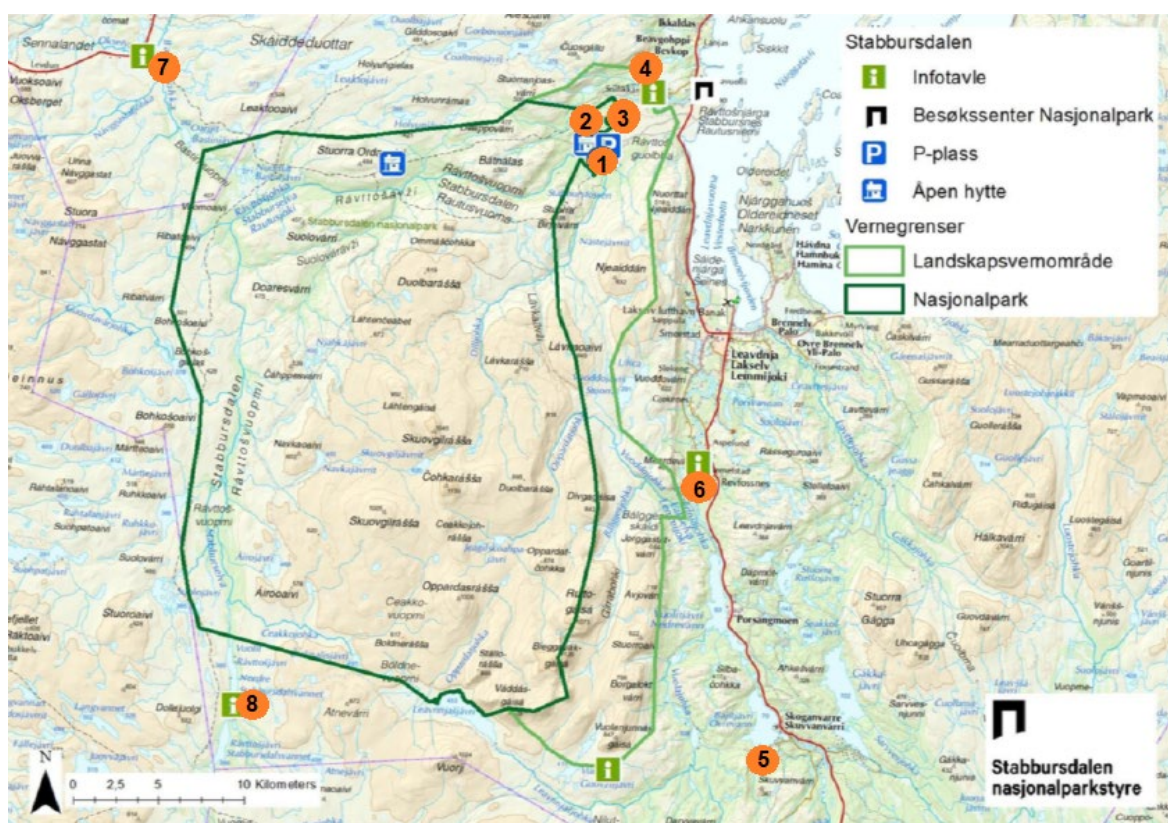
LOKALITETER MED SELVREGISTRERINGSKASSER

Nasjonalparkforvaltningens beskrivelse av kasseplasseringer

1. **Dilljohkabrua:** Kassen var plassert ved hengebrua over Dilljohka, 650 meter fra parkeringsplassen på Lompolaveien. De fleste som kommer til dette området er lokale eller turister på dagstur til Stabbursfossen, Rørkulphytta, på topptur til Binjalvárri, eller fiskere som benytter området i laksefiskesesongen. Det er også en god del hyttefolk i dette området. Lompola er også startpunktet i nasjonalparken nærmest besøkssenteret, og dermed dit de fleste turister blir henvist, og lokaliteten er den mest brukte innfartsåren til nasjonalparken.
2. **Rørkulphytta:** Kassen var satt opp på plattingen til Rørkulphytta, 600 meter fra parkeringsplassen på Lompolaveien. Dette området brukes av både lokale og turister ofte til korte familieturer med båling, bærplukking og fisking, eller en kort overnattingstur på hytta.
3. **Suffvarri-traseen:** Kassen var satt opp 1,4 km fra parkeringsplassen på Lompolaveien. Denne kassen var lite brukt. Området brukes mest av de som har hytter i området og noen fiskere.
4. **Maderjavriveien:** Kassen var satt på parkeringsplassen og den var derfor lett tilgjengelig med bil. I dette området var det for det meste lokalbefolkningen som har besvart spørreundersøkelsen. Men også noen fisketurister brukte dette området.
5. **Skoganvarre:** Denne kassen var satt opp 1,5 km fra parkeringsplassen og kunne nås til fots. Kassen var plassert et stykke utenfor nasjonalparkgrensa og forvaltningen opplyser at en del som starter sin tur her nok ikke går inn i parken, men de fleste går inn i landskapsvernområdet. Området brukes for det meste av turister til kortere eller lengre gåturer. Forvaltningen opplyser om at det kunne vært ønskelig å flytte denne kassen nærmere parkeringsplassen, for de færreste gadd å stoppe for spørreundersøkelsen rett etter at de hadde begynt å gå.
6. **Meardevarri:** Kassen var satt opp på parkeringsplassen, og derfor lett tilgjengelig rett ut av bilen. Området brukes for det meste av lokale, og da hovedsakelig til topptur.
7. **Okselv:** Dette er en mye brukt sti inn mot nasjonalparken og selv om kassa var plassert et stykke utenfor vernegrensa opplyser forvaltningen om at de fleste som går på tur herfra vandrer inn i parken. Kassen var satt opp 20 meter fra parkeringsplassen, og ut fra hvor tøff man er på kjøring var kassen tilgjengelig både til fots og med bil. Dette er hovedinnfallsporten for turer til Bastingammen, men også andre kortere eller lengre fotturer mot eller inn i parken, både dagsturer og flerdagsturer.
8. **Alta sør:** Kassen var plassert 30 km fra parkeringsplassen i Tverrelvdalen/Østerelvdalen. Denne kassen ble lite brukt, og det var svært ressurskrevende å drifte den. Forvaltningen opplyser om at det kunne ha vært en fordel å plassert kassen nærmere Alta. Kassen var tilgjengelig til fots, men ble nok hovedsakelig brukt av folk på kjøretøy opp kjøresporet, dette være seg bil, traktor eller ATV. Området er hovedsakelig brukt av lokalbefolkningen til fisketurer og kjøreturer. Forvaltningen opplyser om at de er usikre på hvor mange av brukerne av denne innfallsporten som beveger seg innenfor nasjonalparken.

Tabell 2 Liste over lokaliteter med selvregistreringskasser. Se **Figur 3** for kart som viser lokalitetene. Kassene var utplassert i perioden fra 07.06.18 til 25.10.18.

Lokalitet	Antall respondenter (N)	Tidspunkt kasse var utplassert
1. Dilljohkabrua	318	07.06. – 25.10.2018
2. Rørkulphytta	73	07.06. – 25.10.2018
3. Suffvarri-traseen	16	07.06. – 25.10.2018
4. Maderjavriveien	41	07.06. – 25.10.2018
5. Skoganvarre	27	07.06. – 29.10.2018
6. Meardevarri	14	07.06. – 29.10.2018
7. Okselv	52	07.06. – 29.10.2018
8. Alta sør	11	07.06. – 25.10.2018
Totalt	552	

Figur 3 Kartutsnitt som viser Stabbursdalen nasjonalpark, de åtte lokalitetene der det var utplassert kasser med spørreskjema er markert med oransje sirkler.

Verneområdeforvalter informerte og innhentet samtykke fra grunneiere før utplassering av utstyret i felt. I lokale medier og på internett ble det informert om prosjektet og spesielt lokalbefolkningen ble oppfordret til å besvare undersøkelsen.

Kassene ble ettersatt i henhold til Miljødirektoratets veileder (Miljødirektoratet 2018). Det ble ikke gjennomført bortfallstudie i Stabbursdalen, det vil si at vi vet lite om de som ikke svarte på skjemaet skiller seg fra de som svarte. Der flere personer har fylt inn skjema sammen er svarskjemaene duplisert og registrert to ganger¹ (Miljødirektoratet, 2018). Kun skjema fylt ut av personer over 14 år ble inkludert. Totalt ble det registrert 552 svar i løpet av perioden fra juni til oktober måned². Nasjonalparkforvaltningen har hatt ansvar for å legge inn data fra skjemaene i Excel. Dette følger standard prosedyre beskrevet i veileder (Miljødirektoratet, 2018).

Antallet innsamlede skjema gir opplagt ikke et direkte tall på antall besøkende til verneområdet. Hvor mange svar man får er avhengig av hvordan kasseundersøkelsen blir gjennomført og hvor godt en får dekket opp innfallsportene til området med kasser, og om parken egner seg for denne typen undersøkelse (se de neste avsnittene om Varangerhalvøya nasjonalpark). I tillegg er det alltid mange brukere som passerer kassene uten å fylle ut skjema eller som går inn/ut av området utenfor innfallsporter med kasser eller ferdes langs andre stier. Men en godt gjennomført kasseundersøkelse vil gi et ganske representativt bilde av bruken (profil og volum) og dermed fordelingen av bruk på ulike innfallsporter. Siden det er brukt samme metodikk i alle verneområder er det også meningsfylt å sammenligne tallene mellom områdene.

Stabbursdalen hører til blant nasjonalparkene som har et lavt antall innsamlede skjemaer og det ble også brukt et ganske lavt antall kasser. I Jostedalsbreen (2017), Jotunheimen (2010), Rondane (2009) og Trollheimen (2016), som er de områdene det har blitt samlet inn flest svar fra, ble det samlet inn henholdsvis 17161, 9110, 8234 og 7917 utfylte skjema (Vistad mfl., 2018; Vorkinn, 2016; Wold mfl., 2017). På Varangerhalvøya, som er det området vi kjenner til der færrest har fylt ut skjema, ble det samlet inn skjema fra 222 respondenter (Vistad mfl. 2014). Dette til tross for at Varangerhalvøya er en stor nasjonalpark (1804 km²), men den har veldig lite av stier og infrastruktur og det er helt på grensen å bruke selvregistreringskasse-metoden der (som forutsetter stier/turruter). Fulufjellet nasjonalpark er en liten nasjonalpark som også har lite tilrettelegging; der ble det fylt ut kun 358 skjema (Wold & Selvaag, 2017). Verneområdene varierer mye i størrelse, tilretteleggingsgrad, bruksomfang og popularitet. Stabbursdalen nasjonalpark er i dag ganske stor (747 km²), men har få entydige innfallsporter og stier; dette er trolig viktig i denne sammenheng. Det er likevel litt påfallende at en tilsvarende brukerundersøkelse i 1990 – da var nasjonalparken bare 98 km², og det ble brukt bare fire kasser – ga flere utfylte skjema (749 stk) enn i 2018 (Vistad & Vorkinn 1992). Dagens kassenummer 1, 2, 4 og 7 har tilnærmet samme plassering som kassene i 1990. Om antall utfylte skjema gir en god indikasjon på bruksmengde eller ikke, avhenger i stor grad av kassenes plassering og om kassene fanger opp de viktige innfallsportene, samt bruken i området.

2.3 Analyse og fremstilling av data

Rådata fra kasseundersøkelsen (Excel) ble importert til SPSS (se f.eks. Field 2009) og alle analyser ble gjennomført her. Figurer er fremstilt i Excel. For å se på forskjeller i gjennomsnittsverdi mellom utlendinger og nordmenn brukte vi en uavhengig t-test. Det ble testet for ulik gjennomsnittsverdi mellom disse segmentene for purismeverdi og tidligere erfaring med turfriluftsliv. Gjennomsnittsverdi blir henviset til i teksten som «M» og forkortelsen for standardfeil «SE» er et mål på hvor stor usikkerhet denne gjennomsnittsverdien har. Utvalgsstørrelsen blir referert til i teksten som N og viser totalt antall respondenter som er med i analysen for det enkelte spørsmålet.

¹ Også dersom flere enn to personer hadde fylt inn på skjemaet, altså ett og samme skjema ble maksimalt registrert to ganger.

² Det varierte med en dag eller to hvilket tidsrom de ulike kassene sto ute i – se for øvrig tabell 2.

I oppdragsbeskrivelsen fremgår det at det er ønskelig at resultatene for Stabbursdalen skal sammenlignes med funn fra brukerundersøkelser i andre nasjonalparker eller større verneområder. Siden den kun ble gjennomført kasseundersøkelse i Stabbursdalen har vi få tall å sammenligne med, men vi viser til tilsvarende tall fra andre områder eller sier noe om hvordan funnene i Stabbursdalen relaterer seg til funn fra andre områder der vi har mulighet til dette. Undersøkelsene som tidligere er gjennomført (i andre verneområder) har inkludert ulike temaer og til dels også ulike spørsmålsformuleringer om de samme temaene. Derfor er ikke disse undersøkelsene nødvendigvis direkte sammenlignbare med hverandre. Det er undersøkelsene som ble gjennomført av NINA i 2017 og NINA og Oslo Economics i 2018 som har flest like spørsmål med undersøkelsen i Stabbursdalen 2018, og sammenligninger gjøres derfor med disse områdene. Tall fra andre brukerundersøkelser som sammenlignes med Stabbursdalen er hentet fra rapporter som er laget for de ulike områdene og vil ikke refereres til direkte i rapporten (se vedlegg 2 nederst i rapporten for referansene til disse rapportene). Vorkinn (2016) sammenligner i sin rapport funn fra Femundsmarka og Gutulia med mange av de tidligere undersøkelsene som er gjort i andre områder, når vi refererer til Vorkinn eller bruker prosentfordelinger fra disse områdene referer vi til nettopp disse sammenligningene og ikke bare til funnene for Femundsmarka/Gutulia. Sammenlignbare funn og tema fra brukerundersøkelsen i Stabbursdalen i 1990 (Vistad & Vorkinn 1992) og funnene fra 2018 blir gjennomgående trukket fram i rapporten. Men den gangen var det et langt kortere kasseskjema som ble brukt, og det meste av datatilfanget er fra den oppfølgende etterundersøkelsen.

Dette oppdraget er først og fremst å rapportere funn for Stabbursdalen. En omfattende sammenligning og analyse av hvilke områder som «burde» sammenlignes, forklaringsvariabler for hvorfor prosentfordelingene på enkeltspørsmål er like eller ulike for to områder er derfor et annet oppdrag. Sammenligningene som gjøres er av en mer beskrivende art, men skulle likevel svare til forventningen om å sammenligne funnene for Stabbursdalen med andre områder.

Vi har i rapporten vektlagt en beskrivende form, fordi vi ikke har gjort feltarbeid eller kjenner lokale forhold i nasjonalparken godt nok til å vurdere og tolke mange av funnene.

3 Indikatorsett for Stabbursdalen nasjonalpark

Indikatorsettet for brukerne i Stabbursdalen nasjonalpark sommeren 2018 vises i **Tabell 3**. Funnene blir noe mer utdypende presentert videre i rapporten. Indikatorsettet tar utgangspunkt i det brukerne svarte da de fylte inn kasseskjemaet.

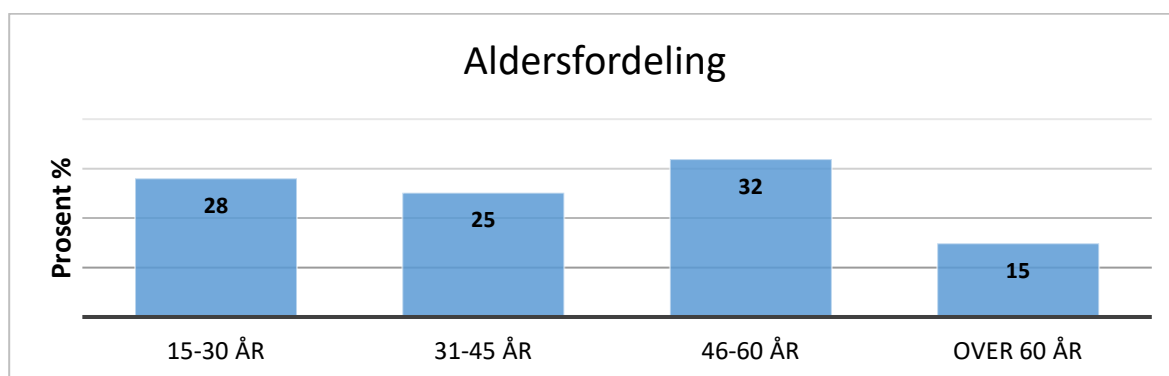
Tabell 3 Nøkkeltall/indikatorer for de besøkende i Stabbursdalen nasjonalpark sommeren 2018 som fylte ut skjema ved en av de åtte lokalitetene.

STABBURSDALEN NASJONALPARK			
Antall innsamlede skjema 2018: 552			
Andel nordmenn (n=542)	49 %	Kvinneandel (n=549)	47 %
Andel lokalt bosatte (Porsanger, Kvalsund, Alta eller Karasjok) (n=542)	20 %	Tidligere erfaring med lengre tur (prosentandel for hhv. aldri/mer enn 20 ganger) (n=501)	22% / 31%
Andel førstegangsbesøkende (n=523)	61 %	Andel lav-purister (n=414)	49 %
Andel som er på dagstur (n=541)	70 %	Andel mellom-purister (n=414)	32 %
Varighet dagstur (gj.snitt timer) (n=367)	4,7 t.	Andel høy-purister (n=414)	19 %
Varighet flerdagerstur (gj.snitt dager) (n=163)	3,9 d.	Andel som går med barn under 15 år i følget (n=548)	12 %
Alder, gjennomsnitt (n=517)	43 år	Andel som er med på organisert tur (n=550)	4 %

4 Resultater fra spørreundersøkelsen

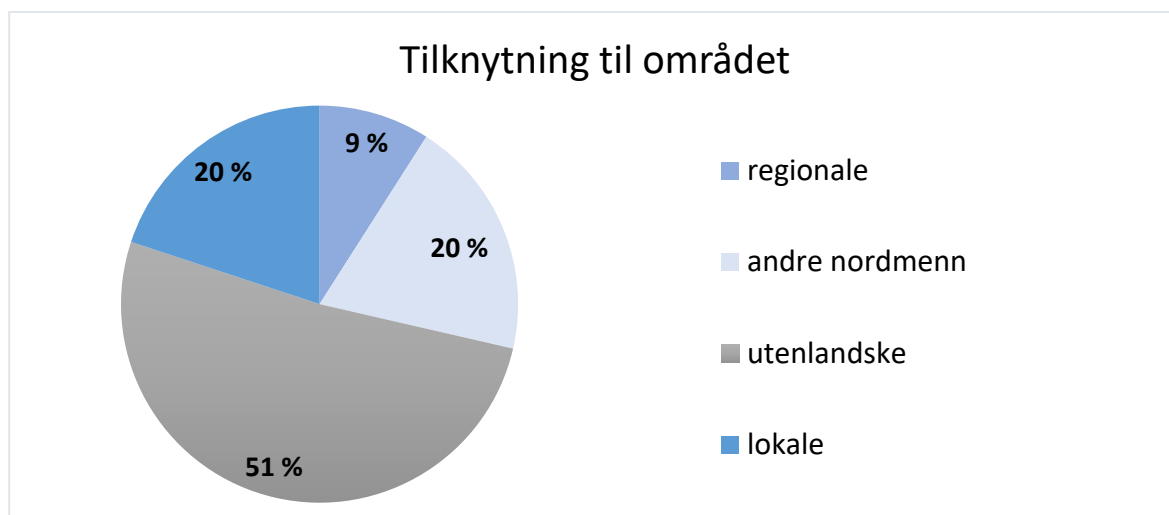
4.1 Kjønn, alder, bosted

Kjønnsfordelingen blant brukerne er relativt jevn, men det er noe flere menn enn kvinner (53 % menn) som besvarte undersøkelsen. Aldersspennet var fra 15 til 81 år og gjennomsnittet var 43 år. Både kjønnsfordelingen og aldersgjennomsnittet er relativt gjennomsnittlig sammenlignet med de ti verneområdene som ble undersøkt av NINA i 2017 og 2018. Kjønnsfordelingen ligger i alle disse områdene rundt 50 %. **Figur 4** viser aldersfordeling for de besøkende inndelt i fire grupper. Nesten 40 % var i aldersgruppa 46-60 år. I 1990 var det tydelig mannsdominans (79 %) i Stabbursdalen, og en lavere gjennomsnittsalder (37 år) (Vistad & Vorkinn 1992).

Figur 4 Aldersfordeling blant de besøkende, oppgitt i prosent (n=517).

Omtrent like mange av de besøkende var utlendinger og nordmenn (se **Figur 5**). Av de 49 % som var norske, var 41 % bosatt lokalt rundt verneområdet³ – hvilket utgjør 20 % av de besøkende totalt. Lokalkommunene er Porsanger, Kvalsund, Alta og Karasjok. Det vil si at 80 % var **tilreisende** til området. Foruten om de lokale var 9 % av de besøkende bosatt i Finnmark (regionale). Hele 51 % av de besøkende var utlendinger, blant disse utgjorde tyskere og finner de største andelene (henholdsvis 28 % og 27 % av de utenlandske). I alt 21 nasjonaliteter, i tillegg til nordmenn, ble registrert i Stabbursdalen nasjonalpark.

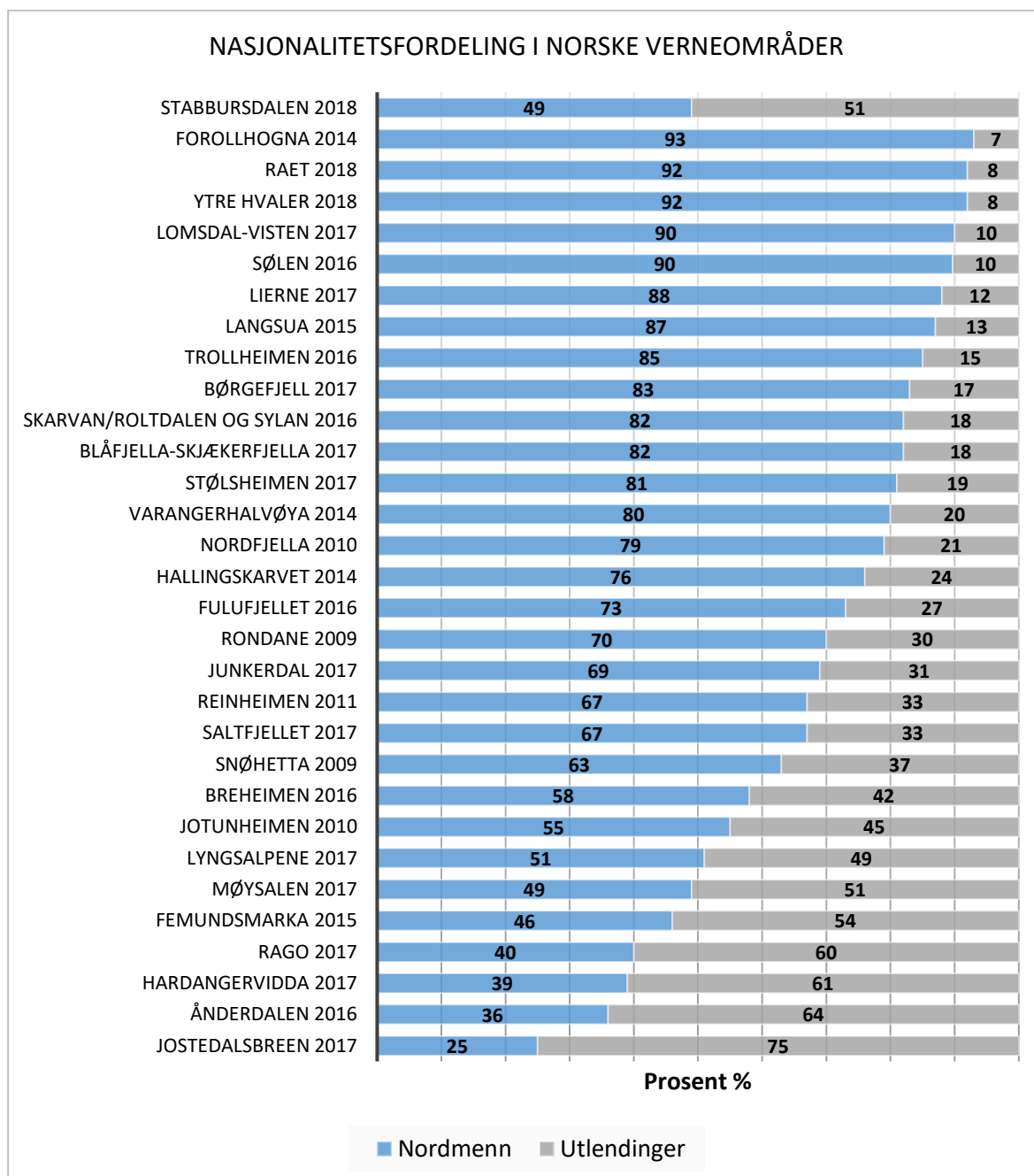

Figur 5 Hvilken tilknytning til de besøkende har til Stabbursdalen nasjonalpark basert på bosted oppgitt i prosent (n=542).

³ Basert på oppgitte postnummer (n=542)

Sammenligner en nasjonalitetsfordelingen i Stabbursdalen med andre nasjonalparker/verneområder ser en at andelen utlendinger er relativt høy (se **Figur 6**). Stabbursdalen havner i nederste del av figuren og har dermed en høyere andel utenlandske besøkende enn mange andre større verneområder der vi har sammenlignbare tall.

I 1990 dominerte nordmennene stort i Stabbursdalen (86 %), men også da med finner (6 % av alle besøkende) og tyskere (4 %) som størst blant utlendingene. Blant de norske var 45 % fra Finnmark i 1990, og de fleste av disse (26 % av totalen) kom fra Porsanger, Kvalsund eller Alta. Om vi sammenligner med Varangerhalvøya nasjonalpark i 2014, så har Stabbursdalen langt flere utlendinger: bare 20 % var utlendinger i Varangerhalvøy nasjonalpark (Vistad mfl. 2014). På Varangerhalvøya var det også slik at de regionale brukerne dominerte helt: 3 av 5 brukere var fra Øst-Finnmark.

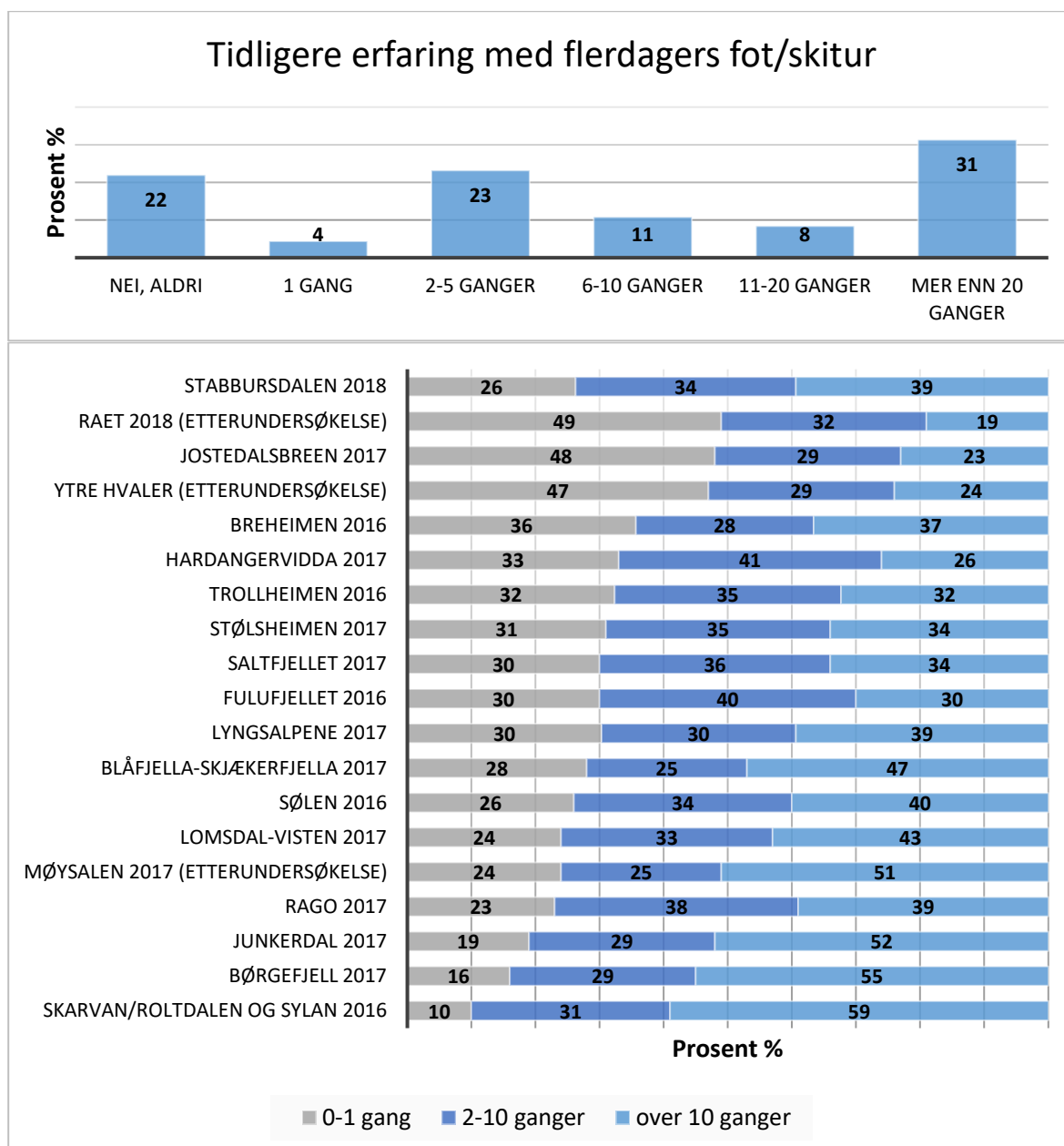

Figur 6 Nasjonalitetsfordeling i Stabbursdalen nasjonalpark sammenlignet med andre nasjonalparker/verneområder.

4.2 Friluftslivserfaringer

Figur 7 viser hvilken erfaring brukerne har med langtur-friluftsliv, ikke bare i Stabbursdalen, men generelt. Erfaringene blant de besøkende var varierende. Andelen som hadde vært på mer enn 20 langturer er relativt stor (31 %), noe som viser at det er mange erfarne friluftslivutøvere i Stabbursdalen nasjonalpark. Samtidig var det en relativt stor andel som ikke hadde erfaring med flerdagerstur i det hele tatt. Det var flere nordmenn enn utlendinger som hadde mye erfaring med flerdagersturer⁴. I sammenligning med 1990 blir likevel 2018-brukerne som «nybegynnere» å regne: den gang var det 66 % som hadde vært på mer enn 20 flerdagersturer, og bare 7 % hadde aldri vært på slike turer.

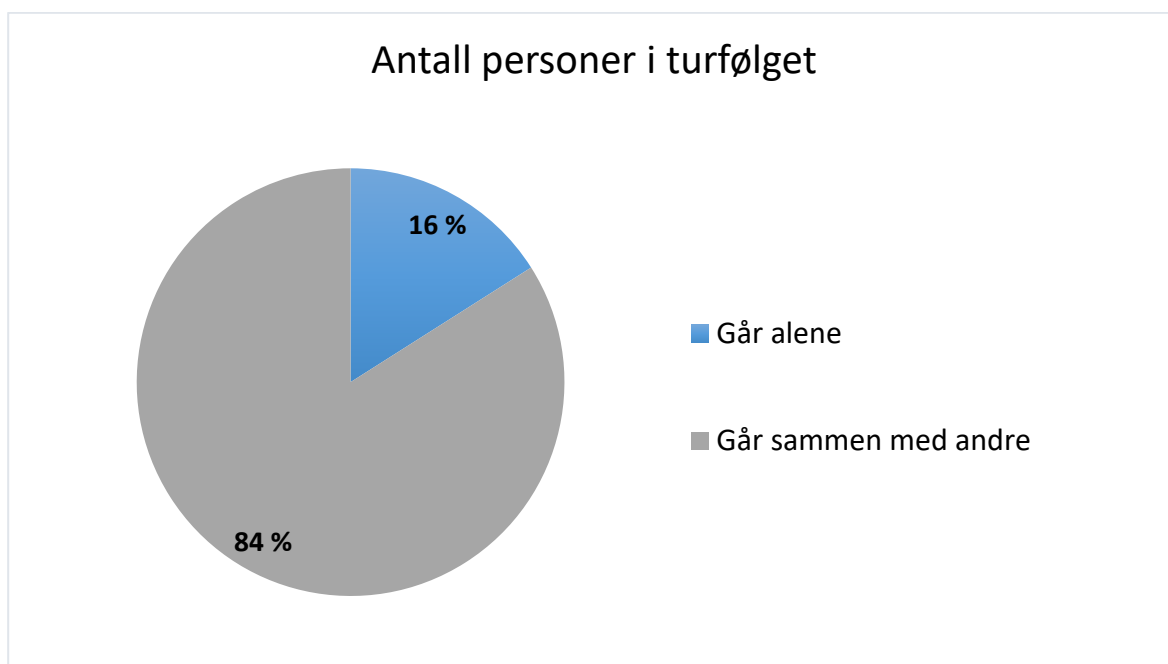
Figur 7 Øverst: hvor mange ganger brukerne har vært på flerdagers fot/skitur oppgitt i prosent (n=501). Nederst: besøkende i Stabbursdalen sin erfaring sammenlignet med andre verneområder.

⁴ Nordmenn M=4.0, SE=0.125, Utlendinger M=3.4, SE=0.115

Prosentandel for hhv. aldri/mer enn 20 ganger: Nordm.: 19/40 (n=243). Utlend.: 25/22 (n=249)

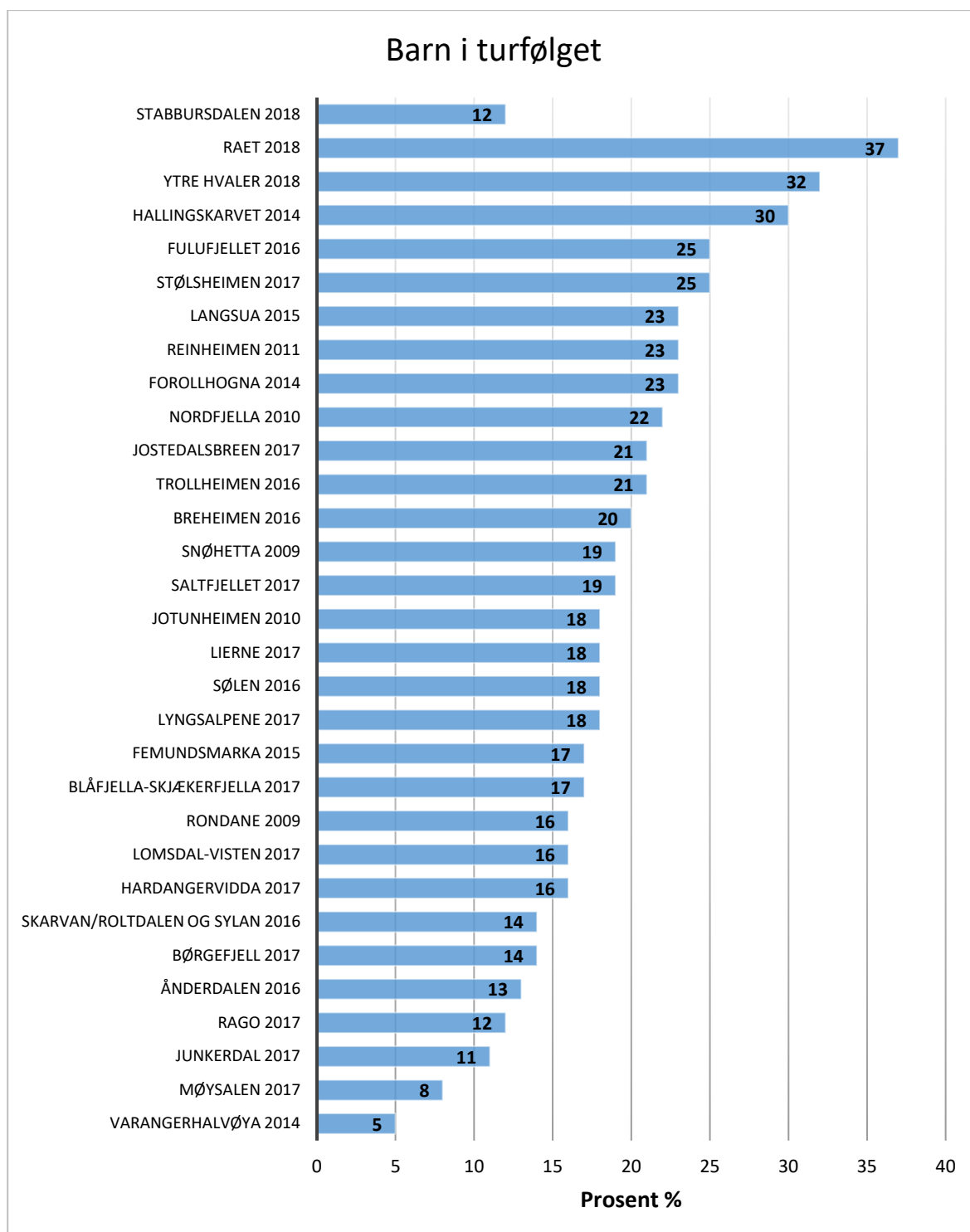
4.3 Turfølget

Bruken av Stabbursdalen er i veldig stor grad knyttet til det sosiale. De færreste var alene da de fylte ut kasseskjema (**Figur 8**). I gjennomsnitt besto de besøkenes turfølge av 3 personer (inkludert den som har fylt ut kasseskjema). Kun 1 % av de besøkende gikk i turfølger med mer enn 10 personer og største gruppe besto av 26 personer. I 1990 var mønsteret ganske likt: bare 12 % gikk alene, og gjennomsnittlig gruppestørrelse var 3,4 personer.

Figur 8 Gruppestørrelse på turen respondentene fylte ut kasseskjema (n=537).

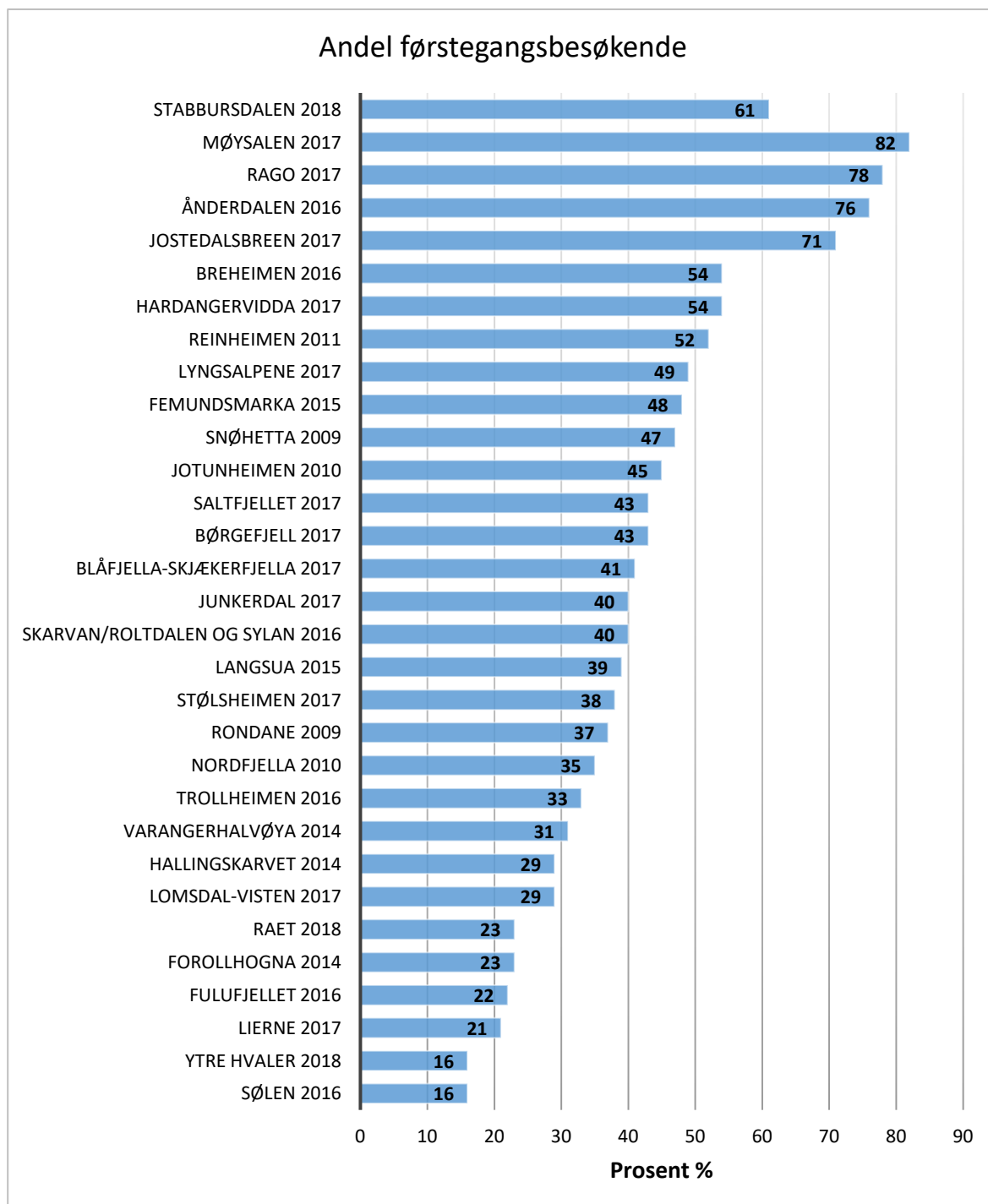
Sammenlignet med andre større verneområder hadde en lav andel av de besøkende i Stabbursdalen med barn under 15 år i turfølget (**Figur 9**). En liten andel på 4 % av de besøkende var på en organisert tur da de fylte ut skjemaet. Tur i regi av familie/venner og turgrupper utgjorde de vanligste organiserte turene.

Figur 9 Prosentandel som har med barn i følget (n=548) sammenlignet med andre verneområder.

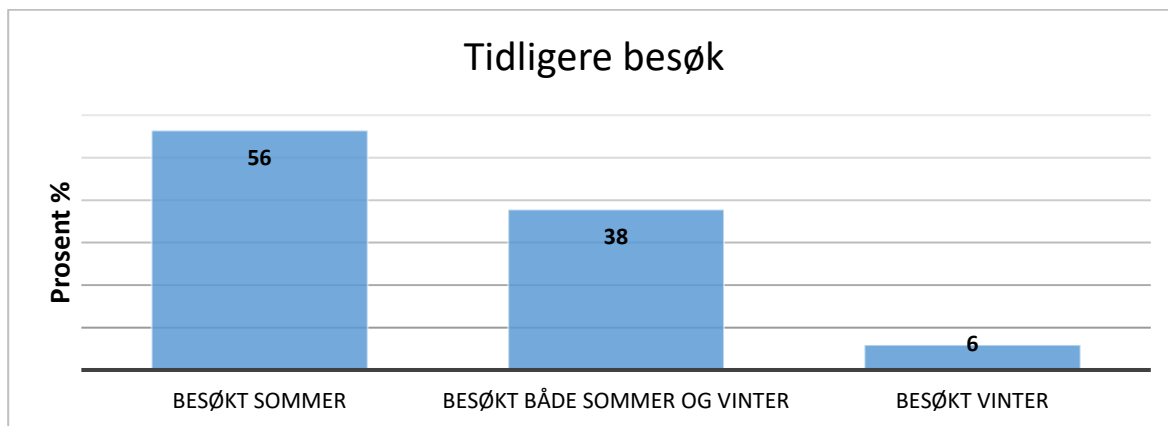
4.4 Tidligere besøk og kjennskap til Stabbursdalen

Hele 61 % var i Stabbursdalen nasjonalpark for første gang sommeren 2018; i 1990 var tallet 43 %. Sammenlignet med andre større verneområder er det en høy andel førstegangsbesøkende i Stabbursdalen (se **Figur 10**). Dersom vi splitter opp tallene finner vi at 86 % av de utenlandske besøkende besøkte området for første gang, mens den tilsvarende andelen for nordmennene (utenom lokale) var vesentlig lavere (42 %). For de av nordmennene som er lokalt bosatt var andelen førstegangsbesøkende naturlig nok enda lavere (19 %). Sammenligner vi med 1990, så var det den gang 69 % av utlendingene som var der for første gang.

Figur 10 Prosentandeler førstegangsbesøkende i Stabbursdalen nasjonalpark (n=523) sammenlignet med andre norske verneområder.

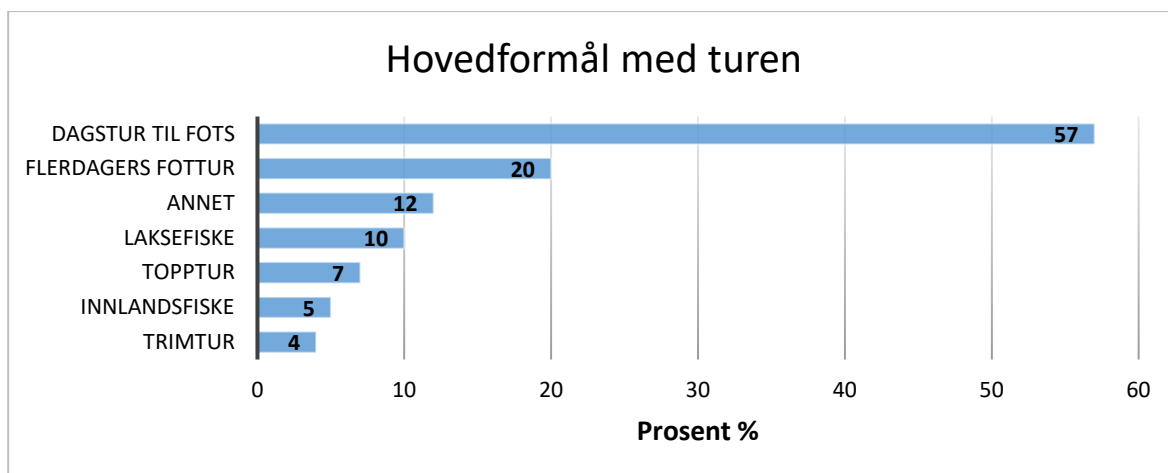
Blant de som hadde besøkt Stabbursdalen nasjonalpark tidligere, hadde de fleste vært der sommerstid (totalt 94 %); en del færre (44 %) hadde vært i området vinterstid (**se Figur 11**). I gjennomsnitt hadde de som har besøkt området tidligere vært her 12 somre (n=192, SE:1.2) og 13 vintre (n=89, SE:2.0). De som har vært i området før har generelt vært der relativt mange ganger, noe som nok henger sammen med at det er en del lokale brukere i Stabbursdalen. I 1990 hadde 30 % (av de som hadde vært der før) vært i Stabbursdalen mer enn 20 ganger før. Den gang ble det ikke skilt på årstider.

Figur 11 Sesongfordeling for når de som har besøkt Stabbursdalen tidligere har vært der, oppgitt i prosent (n=204).

4.5 Formålet med turen og turlengde

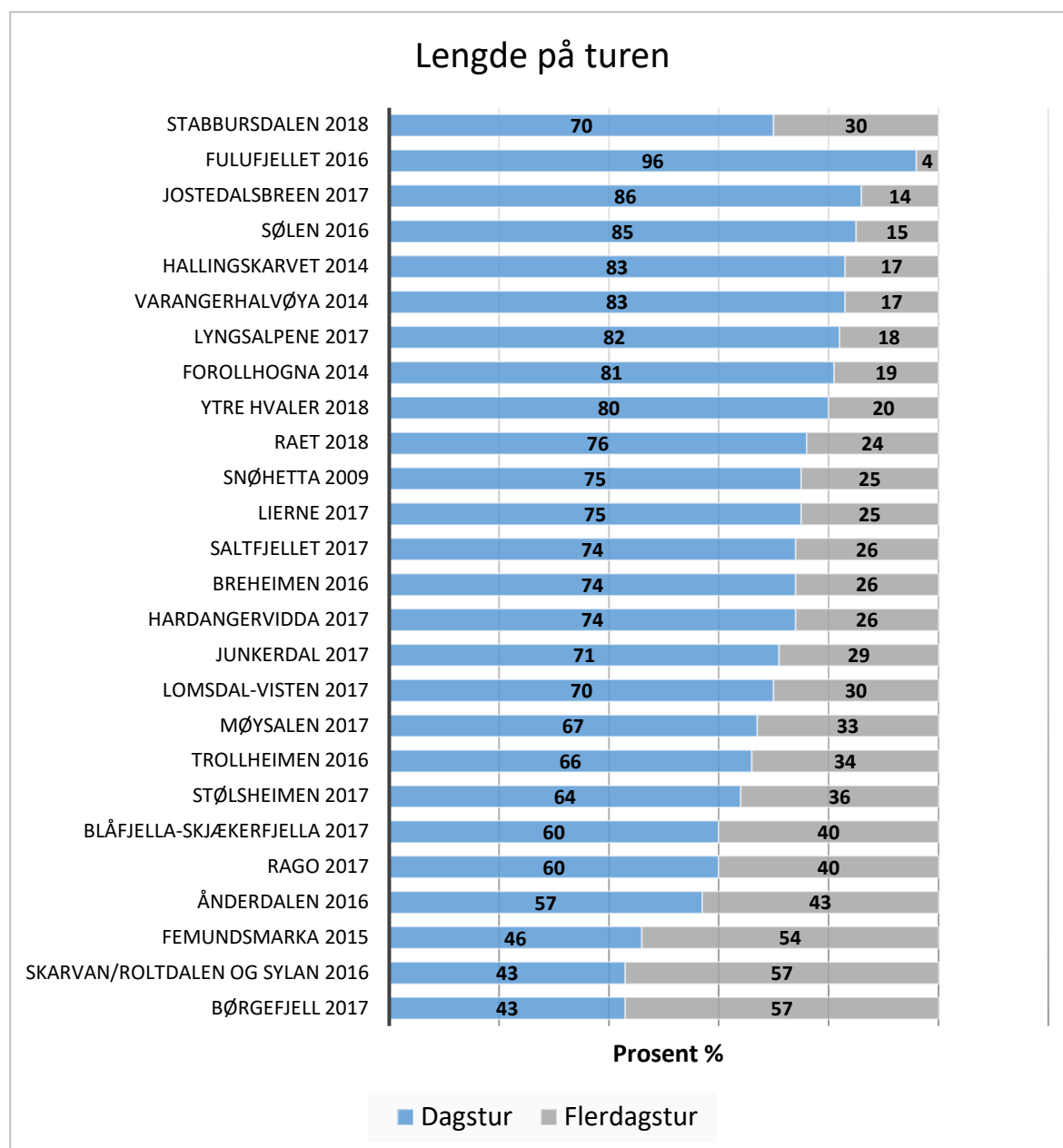
Respondentene ble bedt om å oppgi hovedformålet med turen de var på da de fylte inn kasseskjemaet (se **Figur 12**). Det var listet opp seks ulike formål i tillegg til alternativet *annet*. Til sammen oppga 77 % at de skulle på fottur: 57 % oppga dagstur til fots og 20 % oppga flerdagerstur til fots. Videre oppga 15 % fisketur, de fleste fisket laks, 7 % topptur og 4 % trimtur som hovedformålet med turen. Det var også en relativt stor andel på 12 % som krysset av *annet*, og de fleste spesifiserte at dette var ulike former for bær-/sopptur, overnattingsturer (telt, hytte), fuglekikking, fotografering og jakt. Det var mulig å krysse av for flere svaralternativ og den sammenlagte prosentfordeling er dermed over 100 %. En høyere andel av de utenlandske besøkende hadde vært på dagstur til fots enn nordmenn (71% vs. 42%) og motsatt hadde en høyere andel nordmenn drevet med høstingsaktiviteter (lagt sammen *fiske* og *annet*- jakt, sopp-/bærtur, 9% vs. 23%).

Figur 12 Hovedformålet med turen i Stabbursdalen nasjonalpark da kasseskjemaet ble fylt inn. Det var mulig å krysse av for flere svaralternativ så den totale prosenten er over 100 (n=552).

Kasseskjemaet i 1990 viste en noe annen aktivitetsfordeling (også da kunne en krysse av for flere alternativer): 39 % på dagstur til fots, 25 % på flerdagers fottur, 16 % på bærtur, 4 % på hyttetur, 41 % på fisketur og 17 % andre. I etterundersøkelsen i 1990 kommer det fram at det var dobbelt så mange som drev med laksefiske sammenlignet med innlandsfiske.

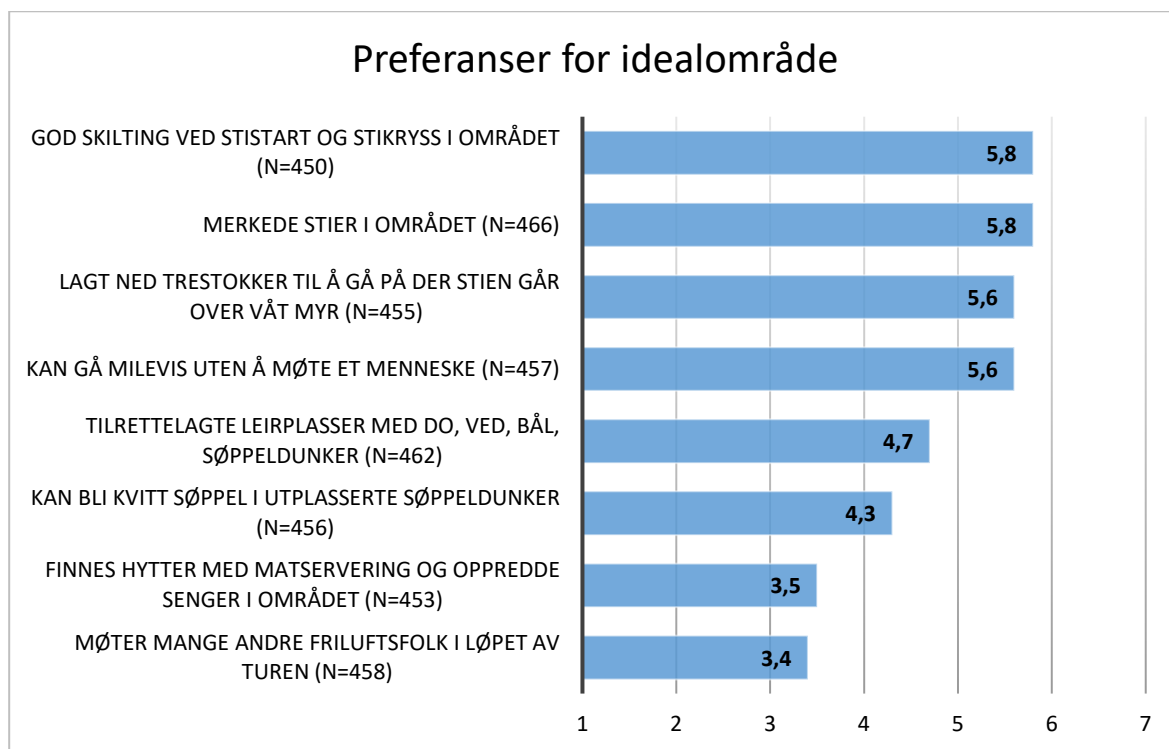
Figur 13 viser at over to tredjedeler av de besøkende var på dagstur da de fylte inn kasseskjemaet. Prosentfordelingene er noe høyere enn for de to aktivitetene dagstur til fots og flerdagerstur til fots i **Figur 12**, noe som betyr at de respondentene som har oppgitt *fiske*, *trimtur*, *topptur* eller *annet* fordeler seg på både dagstur og flerdagerstur. Dersom vi ser på andelen dagsbesøkende til andre verneområder ser vi at den varierer en del fra område til område. Dags-turene varierte i lengde fra 15 minutter til 24 timer, og en gjennomsnittlig tur var på i overkant av 4 timer (SE=0.171). Flerdagersturene varte fra 2 dager og opp til 25 dager, men var i gjennomsnitt på i underkant av 4 dager (SE=0.217). I 1990 var 45 % på dagstur, og for de som gikk flerdagerturer sommeren 1990, så var gjennomsnittslengden 2,4 dager.

Figur 13 Turlengde på den aktuelle turen da de besøkende fylte inn spørreskjema (n=541) sammenlignet med andre større verneområder i Norge.

4.6 Idealområde og purisme

Respondentene ble bedt om å oppgi hvordan de stilte seg til åtte ulike forhold for deres tenkte «idealområde» for en lengre tur i skogs- eller fjellterreng om sommeren, altså er svarene på dette spørsmålet ikke knyttet til Stabbursdalen nasjonalpark som sådan (se for øvrig ytterligere utdyping av dette spørsmålet i kapittel 2.1). Disse variablene er lagt inn i spørreskjemaet fordi vi vet at individuelle naturbrukere er ulike, har ulike forventninger til et turområde og har ulike preferanser for tilrettelegging etc. **Figur 14** viser gjennomsnittsskår for de åtte variablene. Generelt er respondentene over gjennomsnittlig positive til de fleste av forholdene. Brukerne var svært positive til merking, både det at det er god skilting ved sti-start/stikryss og at det finnes merkede stier i området, fikk veldig høye gjennomsnittsskårer. Det samme gjorde forholdet som gikk på at det er lagt ned trestokker der stien går over våt myr. Det å kunne gå milevis uten å møte et menneske fikk også en høy gjennomsnittsskår. Det at det finnes hytter med matservering og oppredde senger i området og å møte mange andre friluftsfolk i løpet av turen var respondentene derimot mer negative til og disse forholdene fikk en gjennomsnittsverdi under middelverdien (4).

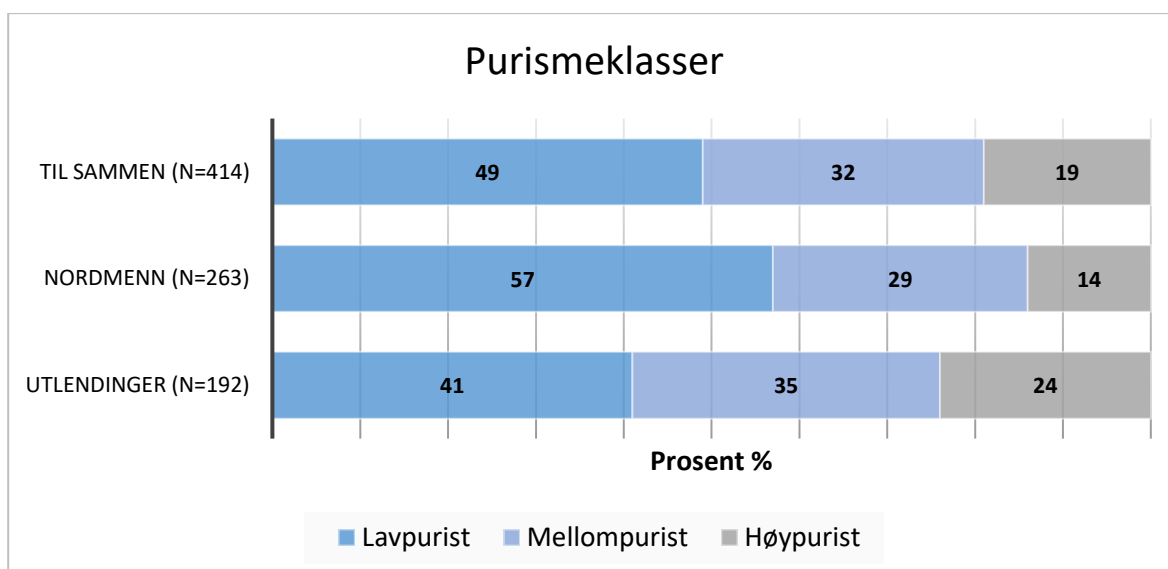
Figur 14 Respondentenes gjennomsnittsskår på åtte ulike preferanser for det ideelle langturområde, på en skala fra 1 svært negativt, via 4 nøytralt, til 7 svært positivt.

Fra disse åtte variablene⁵ kan en kategorisere den totale gjennomsnittsskåren for det vi kaller purisme, som beskriver brukernes preferanser for tilretteleggingstiltak og for i hvilken grad en foretrekker å møte andre mennesker på tur (se forøvrig kapittel 2.1 for ytterligere beskrivelse av variabelen). Lavpurister foretrekker tilrettelegging og det å møte mange mennesker på tur er greit eller preferert, mens høypurister foretrekker lite tilrettelegging og vil i større grad være alene på tur. Ved inndeling av respondentene i purismeklasser var andelen lavpurister på 49 %, mellompurister 32 % og høypurister 19 % (se **Figur 15**). Utlendinger ($M=3.8$ $SE=0.068$) hadde høyere gjennomsnittsskår enn nordmenn ($M=3.3$, $SE=0.074$)⁶. Dette indikerer at utlendingene er noe mer puristiske enn nordmenn, noe en også finner i andre norske verneområder.

⁵ Her er 7 av utsagnene «snudd» for å få alle på samme skala: purismeskalaen.

⁶ $t(403) = -5.245$ $p < 0.001$

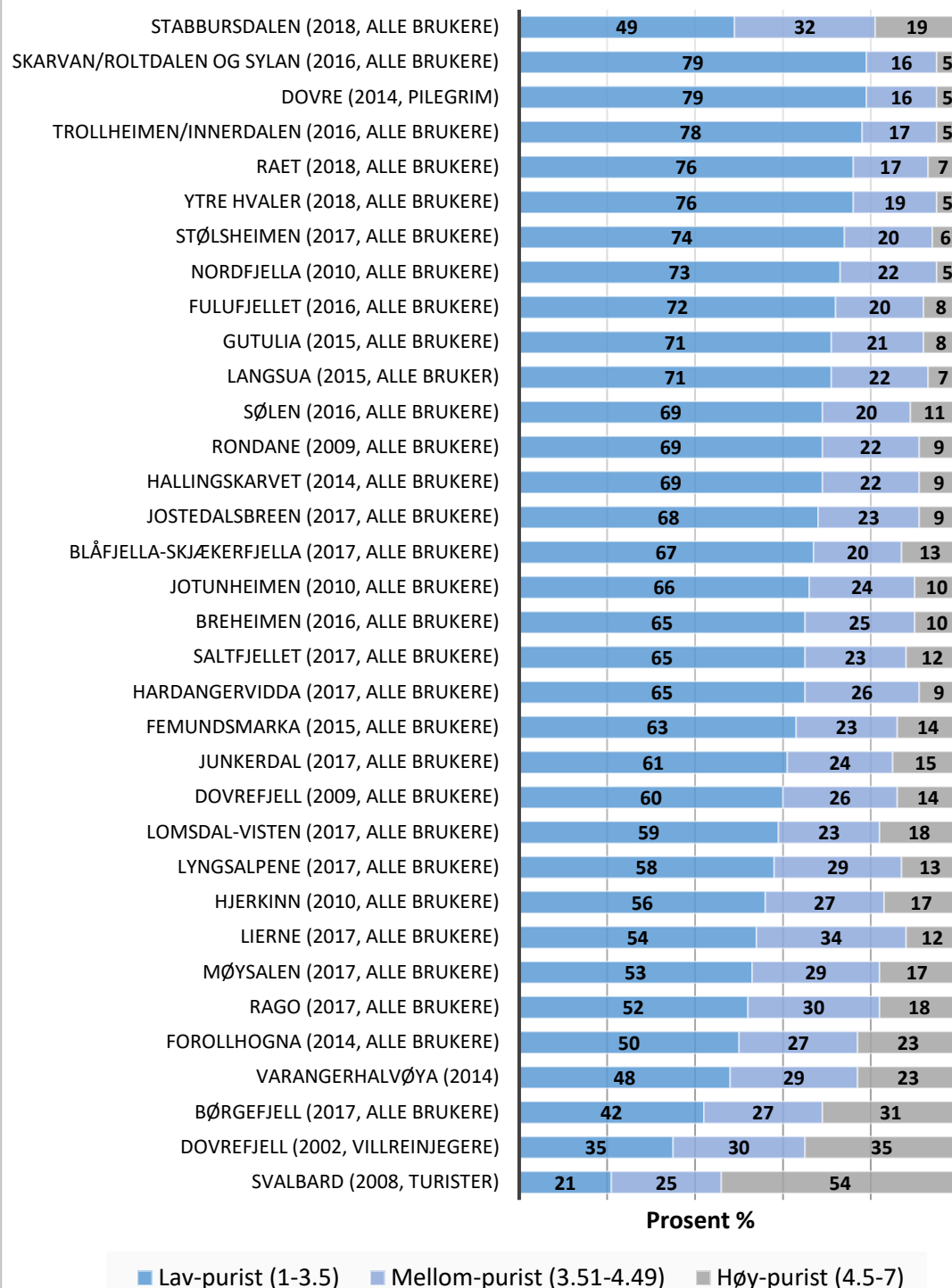

Figur 15 Inndeling i de ulike purismekategoriene basert på gjennomsnittsskår for åtte variabler som omhandler tilrettelegging og det å møte folk i et tenkt idealtur-område.

Figur 16 viser purismeklassifisering for en rekke ulike brukergrupper/naturområder i Norge. Vi ser Stabbursdalen nasjonalpark øverst i figuren, men når sortert inn mellom de andre områdene så ligger den ganske langt nede. Det betyr at området har relativt få lavpurister sammenlignet med andre områder og andelen høypurister er høyere enn de fleste andre områdene vi har sammenlignbare tall fra. Stabbursdalen ligger f.eks. ganske nær brukerne av Varangerhalvøya nasjonalpark.

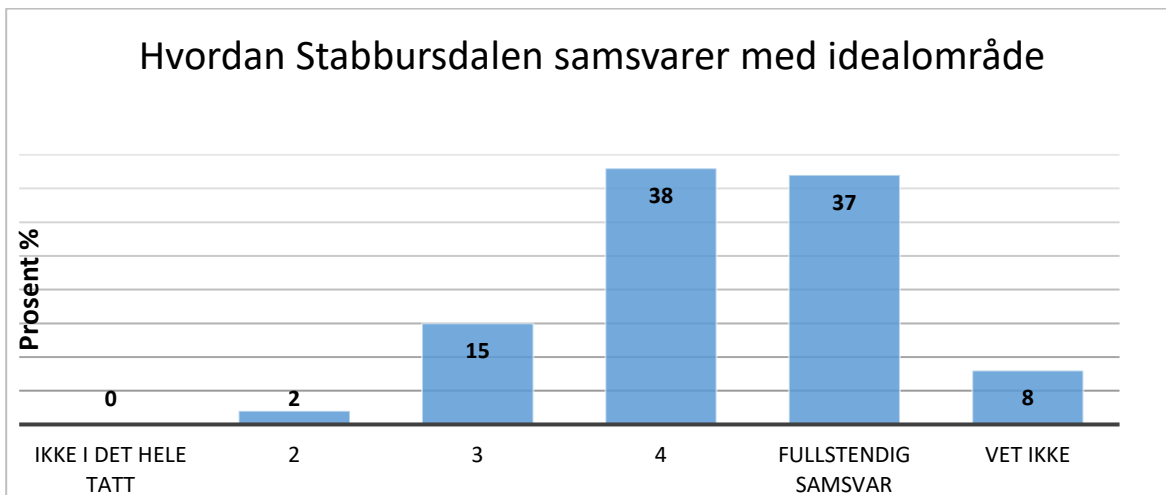
Undersøkelsen i Stabbursdalen i 1990 hadde også en form for purisme-kartlegging, men basert på et annet og større sett av variabler (16 stykk), og inndeling i såkalte «preferanse-grupper» vha. faktor- og klyngeanalyser. Gruppene ble kalt Turgruppa (noe tilsvarende lavpurist), Naturgruppa og Villmarksgruppa (noe tilsvarende høypurist). Klyngeanalysen ga tre preferansegrupper som var ca. like store.

Purismeklassifisering sammenlignet med andre områder/brukergrupper

Figur 16 Inndeling i de ulike purismekategoriene for ulike områder/brukergrupper, oppgitt i prosent. Tall fra Svalbardturister er hentet fra Hagen mfl. (2012), resten er fra litteraturliste brukerundersøkelser i vedlegg 2.

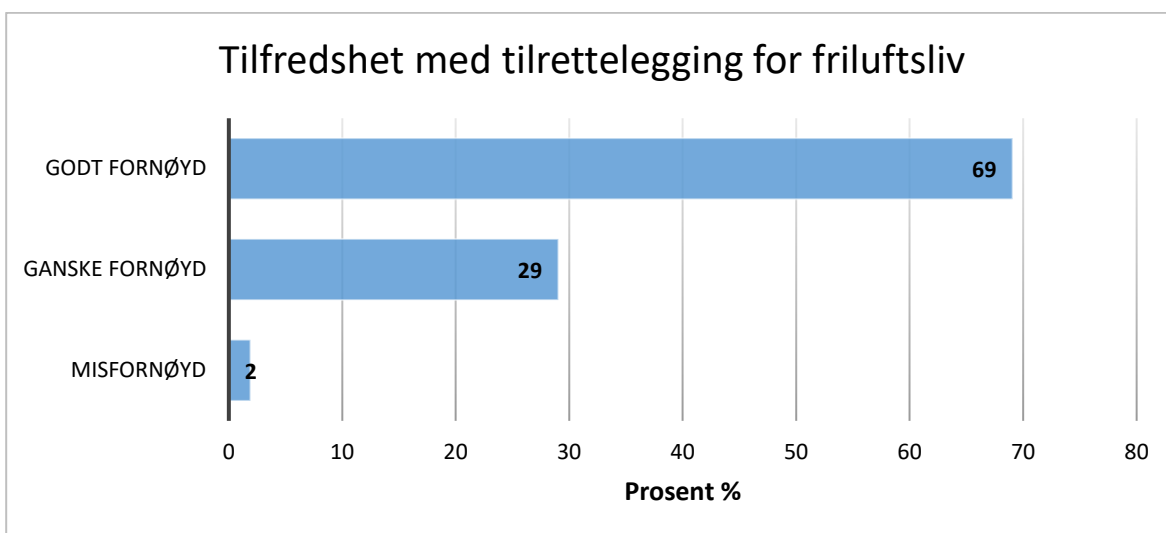
De åtte variablene som inngår i purismeklassifiseringen omhandler altså brukernes «idealområde» og ikke Stabbursdalen spesielt. Det er samtidig interessant å vite hvordan Stabbursdalen samsvarer med brukernes idealområde, og det ble derfor stilt et oppfølgende spørsmål om dette. **Figur 17** viser at det er ganske godt samsvar, 75 % krysset av for verdiene 4 eller 5 (der 5 står for «fullstendig samsvar»). Ingen av de besøkende mente at området ikke samsvarte med idealområdet i det hele tatt.

Figur 17 Prosentvis fordeling som viser hvordan de besøkende mener Stabbursdalen nasjonalpark samsvarer med deres «ideelle turområde» (n=286). Svarene gjelder bare de førstegangsbesøkende som fylte ut skjema på vei ut av området (etter turen), og de som kjente området fra før.

4.7 Tilfredshet med tilretteleggingen for friluftsliv

Brukerne spurt om hvor fornøyd de var med tilretteleggingen for friluftslivutøvere i Stabbursdalen nasjonalpark (se **Figur 18**). Brukerne var generelt fornøyd med tilretteleggingen og det var kun 2 % som var misfornøyd.

Figur 18 Hvor fornøyd brukerne er med tilretteleggingen for friluftslivsutøvere i Stabbursdalen nasjonalpark, oppgitt i prosent (tre svarkategorier fra godt fornøyd til misfornøyd, n=527).

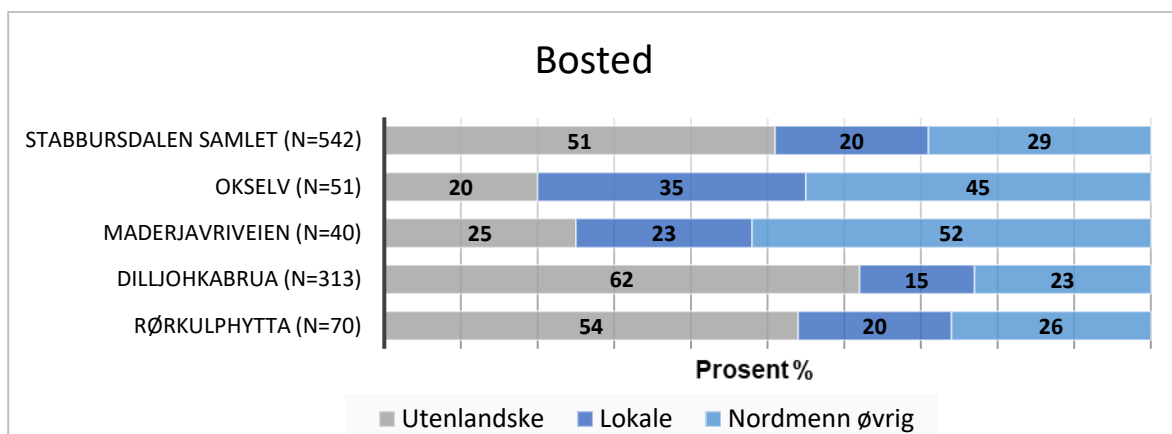
Undersøkelsen i 1990 hadde flere spørsmål om tilrettelegging og forvaltning, og særlig mange spørsmål tok for seg stiene i området. Det store flertallet (rundt 90 %) var godt fornøyd med både mengden stier og standarden på stiene.

5 Sammenligning av brukere ved ulike lokaliteter

Fordi vi (forfatterne) ikke kjenner godt nok til lokale forhold og særpreg ved de ulike kasselokalitetene så presenterer vi bare prosentfordelinger for utvalgte indikatorer, både for de mest brukte lokalitetene og for hele Stabbursdalen-området (som en referanse). Her må forvaltningen og andre (som kjenner lokale forhold) vurdere årsakene til at det eventuelt er forskjeller i svar og fordelinger, når det gjelder bruk, brukere og holdninger/vurderinger mellom de ulike lokalitetene. Vi nevner i denne sammenheng prinsippet om differensiert forvaltning – noe som betyr at vi oppfordrer forvaltningen til å vurdere graden av tiltak som er brukt eller kan brukes ved de ulike lokalitetene/innfallsportene, når det gjelder informasjon, tilrettelegging, tiltak sammen med lokal-kunnskap om bruk, brukere, naturtyper, kulturverdier osv. Med andre ord vil for eksempel lokaliteter med stor andel lokale brukere og barn i følget, kunne få en annen forvaltning enn lokaliteter med mange tilreisende, utlendinger og folk som er der for første gang. Forvaltningen har også forskjellig mulighet til å styre/påvirke/kanalisere ferdselen i de ulike lokaliteter/innfallsporter hvis det er ønskelig.

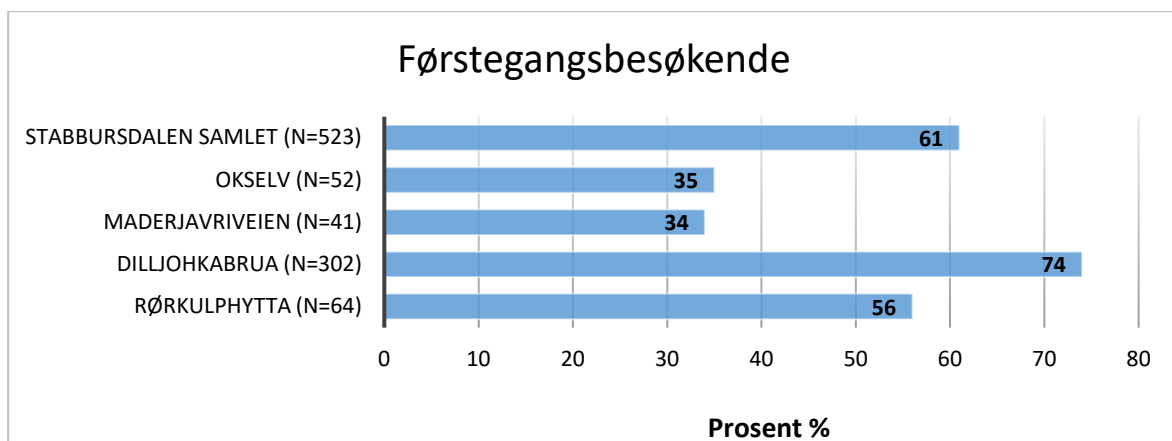
Fordi antallet besøkende som har fylt inn skjema ved enkelte av lokalitetene er lavt har ikke disse blitt tatt med i sammenligningen av kasselokaliteter i Stabbursdalen. Dette gjelder Suffvarri-tra-seen, Skoganvarre, Meardevarri og Alta sør (fra kun 11 til 27 respondenter). Disse respondenterne er imidlertid inkludert i søylene som viser tall for «Stabbursdalen samlet».

Bosted/Nasjonalitet

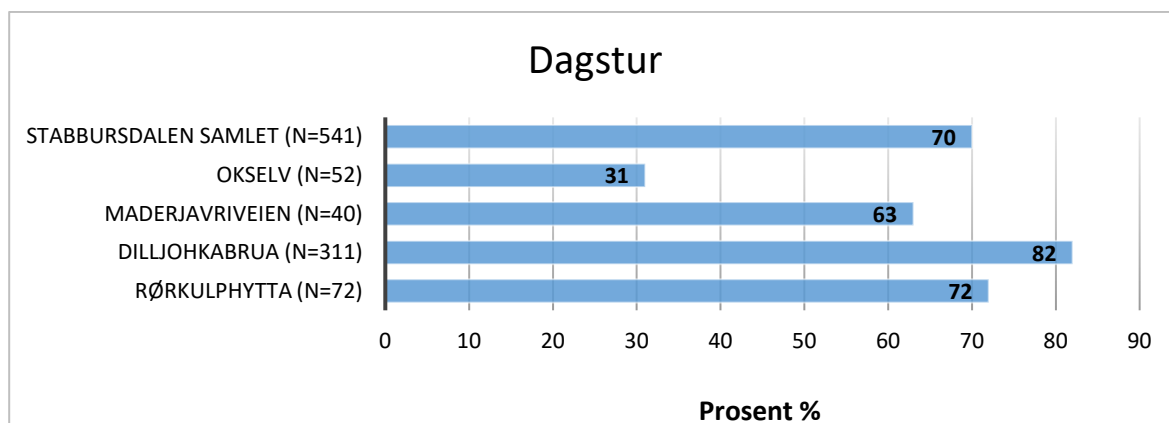
Figur 19 Prosentandeler for bosted/nasjonalitet vist for de ulike kasselokalitetene.

Tidligere besøk

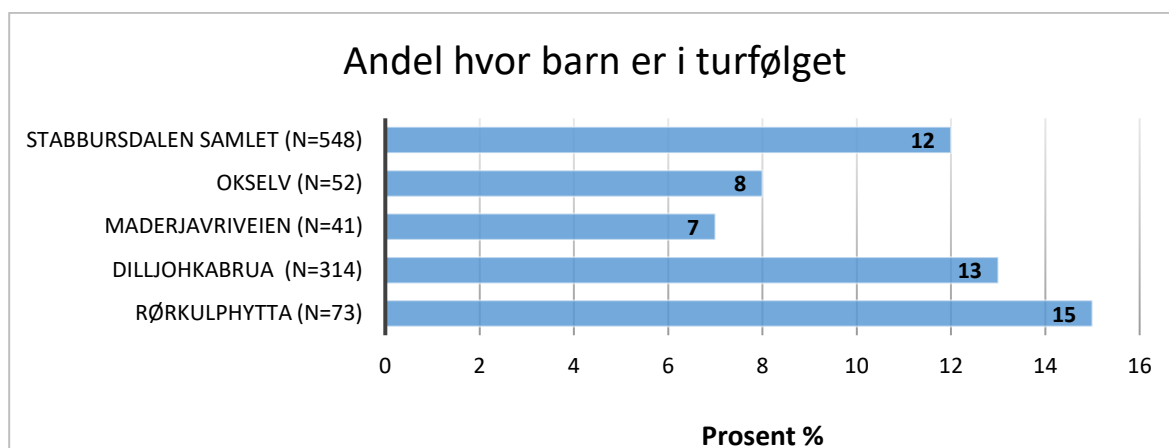
Figur 20 Prosentandeler førstegangsbesøkende vist for de ulike kasselokalitetene.

Turlengde

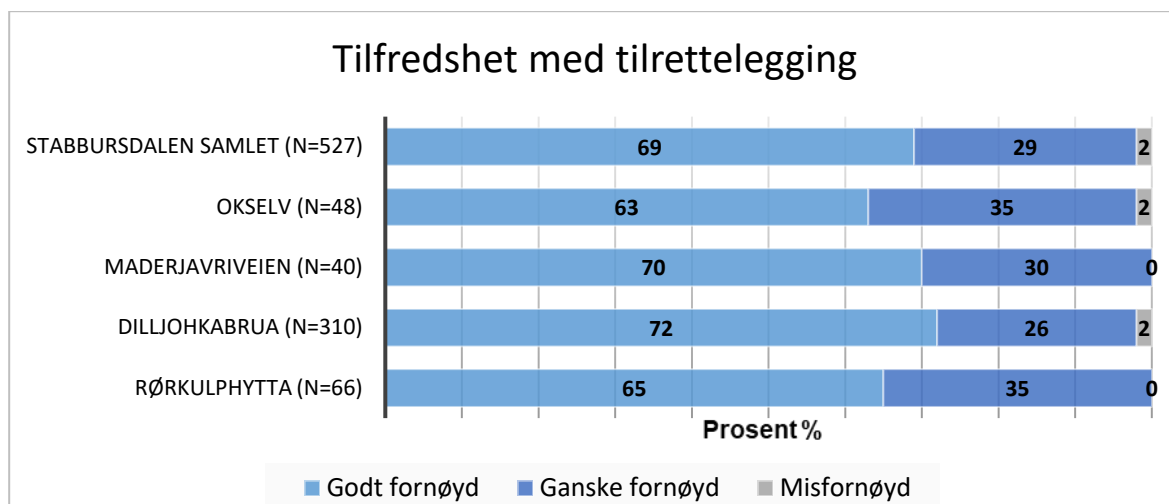
Figur 21 Prosentfordeling som viser andel som var på dagstur, vist for de ulike kasselokalitetene.

Barn i turfølget

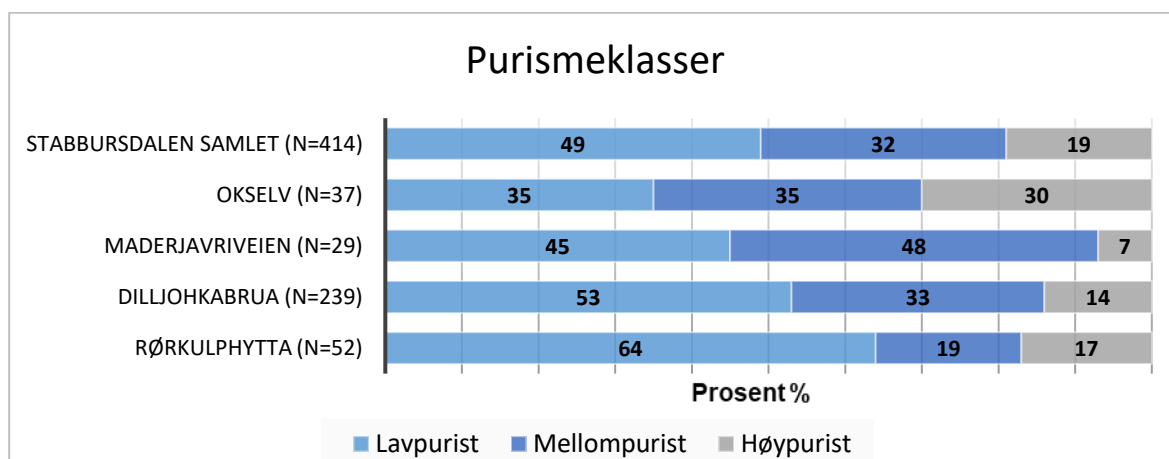
Figur 22 Prosentandel besøkende med barn i følget, vist for de ulike kasselokalitetene.

Tilfredshet med tilrettelegging

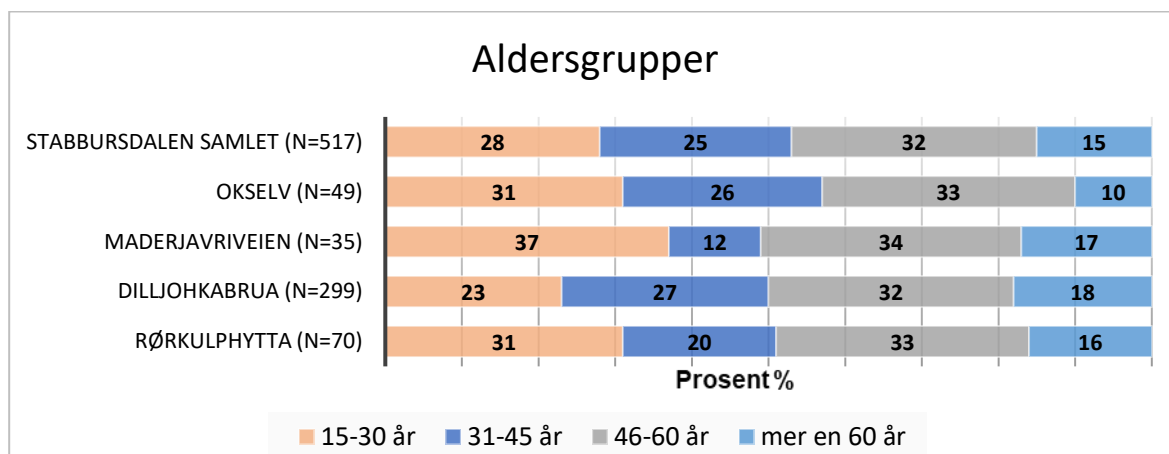
Figur 23 Prosentandeler som viser hvor fornøyd brukerne var med tilretteleggingen for friluftslivsutøvere i Stabbursdalen, vist for de ulike kasselokalitetene.

Purismeklasser

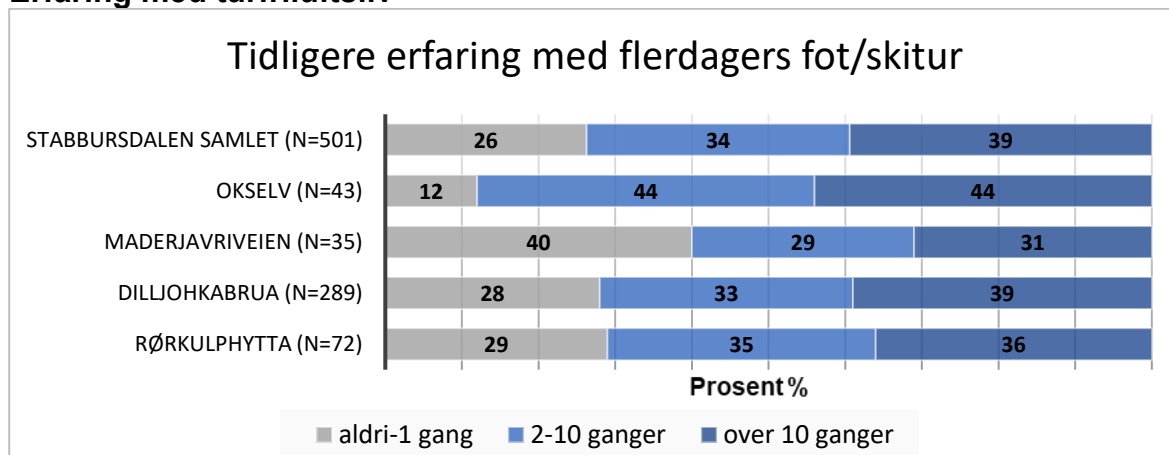
Figur 24 Prosentandeler for purismeklasser, vist for de ulike kasselokalitetene.

Aldersfordeling

Figur 25 Prosentandeler for aldersklasser, vist for de ulike kasselokalitetene.

Erfaring med turfriluftsliv

Figur 26 Prosentandeler for tidligere erfaring med flerdagers fot-skitur (uavhengig av område), vist for de ulike kasselokalitetene.

6 Diskusjon – om bruk og forvaltning

Her vil vi kort drøfte noen av funnene, bla. opp mot bruk- og brukersituasjonen i 1990 (Vistad og Vorkinn 1992), og mot eventuelle føringer i utkastet til forvaltningsplan for Stabbursdalen nasjonalpark og Stabbursdalen landskapsvernområde (Stabbursdalen nasjonalparkstyre 2018). Drøftingen blir i stor grad tematisk, og i liten grad geografisk nyansert. Dette skyldes både at datagrunnlaget ikke er særlig egnet til geografiske differensiering (både det faktum at vi har for få respondenter for noen av kassene og at det ikke kunne gjennomføres etterundersøkelse i Stabbursdalen) og det faktum at vi (forfatterne) ikke er godt nok kjent i det som er dagens utvidede nasjonalpark, til å foreta en slik nyansering.

6.1 Representativiteten

Ved å gjennomføre en brukerundersøkelse som baserer seg på spørreskjemaer i kasser, setter selve metodikken, som nevnt tidligere, noen begrensninger: For å få god representativitet forutsetter den at brukerne i hovedsak bruker de innfallsportene der kassene står og at de følger stiene som går forbi kassene. Hvem som ikke har fylt ut kasseskjema – enten fordi de ikke bruker disse innfallsportene eller fordi de går forbi kassa uten å fylle ut et skjema – er vanskelig å vurdere. Dermed er det også vanskelig å vurdere hvor godt denne undersøkelsen dekker opp hele brukergruppen i verneområdene i Stabbursdalen sommeren 2018. Vi har lite grunnlag i materialet for å svare på dette, og må heller oppfordre ulike lokalkjente (f.eks. forvaltningen, SNO, mfl.) om å vurdere om det er brukergrupper, bruksmåter og innfallspporter som ikke er representerte og som kanskje burde ha vært det. Dette er særlig viktig i forhold til hvilke bruksformer og brukergrupper man vil vektlegge i den framtidige besøksstrategien, og hvor i området man eventuelt vil gjøre tiltak. Antall kasser som er brukt og hvor mange innfallspporter man har kartlagt er viktig i denne sammenhengen. Ellers er det relativt få «offisielle» stier i nasjonalparken og området har lange tradisjoner for bruk som ofte i liten grad følger disse tradisjonelle «linjene» i terrenget. Vedlegg 6 i utkastet til forvaltningsplan viser et temakart med 'tilrettelegging'. Parkeringsplassen ved Lompola er det mest sentral utgangspunktet for ferdsels- og turruter, inkludert løypa til Air-ovann i sørvest av nasjonalparken. De to andre rutene er turløype E1 lengst vest i nasjonalparken (følger nesten langs vernegrensa) og turruta i nord – nord for Stabburselva – mellom Maderjavri-veien i øst og Okselv i vest, forbi Ivarstua og Bastingammen. Alle disse rutene er dekket med registreringskasser, men forvaltningen opplyste at det kunne vært ønskelig å sette opp en kasse ved innsjøen Ruhkkojávri for å dekke opp vestsiden bedre, men dette ble ikke gjennomført.

Uansett, det er litt påfallende at det ble fylt ut flere kasseskjema i undersøkelsen i 1990 (fire kasser – 749 registrerte skjema) enn i 2018 (8 kasser – 552 registrerte skjema). En årsak til dette kan være kasseplasseringene som beskrevet i kapittel 2.2. Sannsynligvis var den totale ferdselen i disse verneområdene større i 2018 enn i 1990. I kapittel 2.1 i utkastet til forvaltningsplan slår en også fast at Stabbursdalen er den nasjonalparken i Finnmark der friluftsjaktinteressene står sterkest. Undersøkelsen i Varangerhalvøya nasjonalpark i 2014 kan nok langt på vei bekrefte at denne (sannsynligvis) er mindre brukt (bare 222 utfylte skjema) og få eller ingen merka turruter.

Høstingsaktivitetene jakt, fangst, fiske og bærplukking i Stabbursdalen foregår selvsagt i stor grad i terrenget, utenfor sti. Det samme gjør aktiviteter knytta til reindrifta. Også om vi ser bort fra reindrifta så er det usikkert hvor store andeler av disse brukerne som er fanget opp gjennom undersøkelsen. Antallet lokale/regionale brukere i undersøkelsen var 29 %. Dette er en ganske høy andel, men likevel langt lavere enn for f.eks. Varangerhalvøya der 60 % kom fra Øst-Finnmark. En annen vesensforskjell mellom disse to parkene er andelen utlendinger. I Stabbursdalen er halvparten utlendinger, mens tallet for Varangerhalvøya var 20 %. Dette er en ganske sannsynlig forskjell, siden nedre deler av selve Stabbursdalen er så lett tilgjengelig fra E6, ligger godt til rette for relativt korte dagsturbesøk og trolig appellerer også til de som ikke har vært der før. Funnene våre viser nettopp dette mønsteret. Representativiteten er sannsynligvis ganske god når det gjelder fritidsbruken av Stabbursdalen.

6.2 Bruk, vern og tilrettelegging

Som for nasjonalparker flest i Norge, så er ikke friluftsliv og ferdsel en del av verneformålet for Stabbursdalen nasjonalpark. Det er naturforholdene og særlig «verdens nordligste furuskog, variert vassdragsnatur og gáisáene med et karakteristisk preg, samt geologiske forekomster og kulturminner», samt natur som «viktig for samisk kultur og næringsutøvelse» som er løfta fram. En har videre brukt samme formulering for både nasjonalparken og landskapsvernområdet: «Området skal kunne brukes til ... naturopplevelse og utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging». Disse bruksrammene stemmer godt overens med den bruken som framkommer gjennom brukerundersøkelsen. Det er tradisjonelle aktiviteter som fotturer og fiske som har vært hovedformålet for de fleste brukerne. Dagsturer til fots har vært klart mest omfattende. Når det gjelder tilrettelegging for friluftsliv så er brukerne også godt fornøyd med tilstanden i Stabbursdalen. Den kartlagte purismegraden er ganske nær mønsteret fra Varangerhalvøya, og begge avviker en god del fra majoriteten av andre norske nasjonalparker: færre lavpurister (det vil si færre som foretrekker tilrettelegging og færre som er tolerante for å møte andre mennesker på tur) og flere mellom- og høypurister. I brukernes tenkte «idealområde» er det likevel slik at de vil ha merka og godt skilte stier, gjerne stokklagt over våte myrer, og de setter som sagt pris på å ikke møte andre mennesker undervegs. De mener også i stor grad at Stabbursdalen samsvarer med deres ideal-område.

Det er et flertall førstegangsbesøkende i Stabbursdalen – nesten 2/3 av alle besøkende. Dette er en gruppe brukere som generelt sett er lettere å påvirke og styre gjennom ulike tiltak og tilrettelegging (Gundersen mfl. 2015), dersom forvaltningsprioriteringer skulle tilsi at slike grep bør brukes.

6.3 Fare for konflikter mellom ulike brukergrupper?

Å være oppmerksom på forhold som kan føre til konflikter mellom ulike bruksformer og aktiviteter er viktig når det skal lages en besøksstrategi for Stabbursdalen. Der kan det være aktuelt å gjøre visse prioriteringer både geografisk og overfor visse former for bruk og brukergrupper. Forholdet mellom reindrift og friluftsliv/naturturisme krever alltid høy oppmerksomhet. Det er kanskje lite realistisk å se for seg en sterk økning/endring i det som per i dag finnes av mer typiske turistprodukter knytta til Stabbursdalen. Utviklingen i bruk og brukergrupper fra 1990 (Vistad & Vorkinn 1992) og til i dag tyder heller ikke på radikal økning eller endring i bruksformer, bortsett fra at andelen utlendinger har økt kraftig og også andelen dagsturer. De som har vært i Stabbursdalen tidligere har vært der mange ganger før og har sannsynligvis et etablert bruksmønster. De fleste besøkende er imidlertid i Stabbursdalen for første gang, og er slik sett lettere å «styre dit en vil ha dem» - særlig de som er på dagstur til fots. Laksefiskerne har sannsynligvis også en ganske forutsigbar bruk av dalen og elva. Uansett er det viktig å ha kunnskap om ulike brukergruppers ønsker og behov for å forvalte området på en god måte.

I utkastet til forvaltningsplan (kap. 5.3 Besøksforvaltning) nevner en spesielt de juridiske mulighetene for å forby ferdsel på avgrensede områder, av hensyn til plante og dyreliv eller kulturminner. For å unngå eventuelle konflikter mellom brukergrupper, så må en altså bruke andre virkemidler. Sykling og ridning er to aktiviteter som i dag er lite utbredt, og ikke fanga opp i denne undersøkelsen. I utkastet til forvaltningsplan har en foreslått at bare to kjørspor skal være åpne for disse aktivitetene: ruta i nord forbi Ivarstua og Bastindammen, og ruta fra Lompola og sørover forbi Airovann. Langs disse rutene har en også foreslått å åpne for organisert ferdsel med hest. Ellers er det søknadspliktig med annen organisert ferdsel, med unntak for fotturer i regi av turistforeninger, skoler, barnehager, og ideelle lag og foreninger. En anmoder grupper og kommersielle aktører om å ikke bruke åpne hytter og gammer til overnatting, og generelt om å ha en gjensidig dialog med reindriften.

6.4 Oppsummering

Brukerundersøkelsene som er gjennomført sommeren 2018 vil være et viktig referansegrunnlag for å vurdere den framtidige utviklingen i området. Fritidsbruken av området ser ikke ut til å ha endret seg vesentlig siden undersøkelsen i 1990, med unntak av flere utlendinger og flere som er på korte dagsturer. For Stabbursdalen sin del synes det per i dag å være relativt godt samsvar mellom nåværende bruk og forvaltningsmålene for verneområdet. I hovedsak er ikke dagens brukere tilhengere av sterk tilrettelegging, men setter pris på tydelige stier, og god merking. Dagens forvaltningsregler gir god anledning til å vedlikeholde slike ruter og tiltak, og en kan også gi tillatelse til merking og skilting av nye ruter, og bygging av bruer og klopper. Brukere flest setter også pris på at det ikke er så stort besøkstrykk i Stabbursdalen. Kunnskapen som er oppsummert her vil, sammen med kunnskap om områdets sårbarhet, kulturminner, geologiske former, vegetasjon, dyreliv og reindrift være et godt utgangspunkt for å utvikle en besøks- og forvaltningsstrategi der ulike hensyn ivaretas og balanseres på en god måte.

7 Litteraturliste

- Field, A. (2009). *Discovering statistics using SPSS*. Sage publications.
- Fredman, P., Romlid U., Emmelin L. & Yuan M (2009). Who are the non-compliers? An analysis of non-compliance with on-site monitoring methodology at Fulufjället National Park. Forskningsprogrammet firluftsliv I förändring. Rapport nr. 9.
- Gundersen, V., Mehmetoglu, M., Vistad, O. I., & Andersen, O. (2015). Linking visitor motivation with attitude towards management restrictions on use in a national park. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 9, 77-86.
- Hagen, D., Eide, N.E., Fangel, K., Flyen A.C. og Vistad, O.I. (2012). Sårbarhetsvurdering og bruk av lokaliteter på Svalbard. Sluttrapport fra forskningsprosjektet "Miljøeffekter av ferdsel". NINA Rapport 785. 110 s + vedlegg.
- Kaxrud Wilberg, K.A. (2010). Bortfallsstudie i Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark. En test av selvregistreingskasser som metode for registrering av ferdsel i naturområder. Masteroppgave. Ås: INA-UMB. 39. S + vedlegg.
- Miljødirektoratet (2018). Veileder M-930. Brukerundersøkelser som verktøy for forvaltning av verneområder. Vorkinn, M., Boe, R. & Larsen, L-K.
- Stabbursdalen nasjonalparkstyre (2018). Forvaltningsplan for Stabbursdalen nasjonalpark og Stabbursdalen landskapsvernområde. Utkast. 67 sider + 9 vedlegg.
- Vistad, O.I. (1995). I skogen og I skolten – ein analyse av friluftsliv, miljøoppleveling, påverknad og forvaltning I Femundsmarka, med jamføringer til Rogen og Långfjället. Dr. Grads-avhandling i geografi, Universitetet i Trondheim.
- Vistad, O.I. & Vorkinn, M. (2012). The wilderness purism construct – experiences for Norway with a simplified version of the purism scale. *Forest Policy and Economics* s9/39-47.
- Vistad, O. I. & Vorkinn, M. (1992). Bruk og forvaltning av Stabbursdalen Nasjonalpark. NINA Utredning 036. Lillehammer. 49 sider + vedlegg
- Vistad, O.I., Gundersen, V. & Wold, L.C. (2014). Brukerundersøkelser i Hallingskarvet og Varangerhalvøya nasjonalparker, sommeren 2014. NINA Rapport 1109. Norsk institutt for naturforskning.
- Vistad, O.I., Selvaag, S.K. & Wold, L.C. (2018). Bruken og brukarane av Jostedalsbreen nasjonalpark 2017. Kasse- og etterundersøking. NINA Rapport 1490. Norsk institutt for naturforskning.
- Vorkinn, M (2016). Bruk og brukere i Femundsmarka og Gutulia sommeren 2015. Rapport, fylkesmannen i Hedmark.
- Wold, L.C. & Selvaag S.K. (2017). Brukerundersøkelse i Fulufjellet nasjonalpark sommeren 2016. NINA rapport 1333. Norsk institutt for naturforskning.
- Wold L.C, Selvaag S.K. & Vistad O.I. (2017). Brukerundersøkelse i Trollheimen og Innerdalen landskapsvernområder. NINA Rapport 1360. Norsk institutt for naturforskning.

Stabbursdalen 2018

1) Dato:

Dag Mnd

2a) Hvor er du bosatt?

Nordmenn (Postnr. og sted) .....

Utlendinger (Land) .....

2b) Kjønnsalder: 1 ☐ Kvinne: ..... år 2 ☐ Mann: ..... år

3a) Hva er hovedformålet med denne turen i Stabbursdalen?

1 ☐ Dagstur til fots 2 ☐ Laksefiske 3 ☐ Innlandsfiske

4 ☐ Topptur 5 ☐ Trimtur 6 ☐ Flerdagers fottur

7 ☐ Annet, hva? .....

3b) Varighet på denne turen i Stabbursdalen:

Dagstur: ..... timer Flerdagstur: ..... dager

4a) Hvor mange er du sammen med på denne turen (inkl. deg selv)? ..... personer

4b) Er turen en "organisert" tur? (Skoleklasse, speidergruppe, turlag e.l.)

1 ☐ Nei 2 ☐ Ja, hva slags gruppe? .....

4c) Er det barn under 15 år med i turtølgert?

1 ☐ Nei 2 ☐ Ja, alderen på det yngste barnet er: ..... år

5) Hvor mange som/vintre har du vært i Stabbursdalen tidligere?

1 ☐ Ingen 2 ☐ Somre: ..... antall 3 ☐ Vintre: ..... antall

6) Er du fornøyd med tilretteleggingen for friluftslivsvæerne i Stabbursdalen?

1 ☐ Godt fornøyd 2 ☐ Ganske fornøyd 3 ☐ Misfornøyd

/Snu arkett

7) Har du tidligere vært på flerdagers fottur eller skitur? (Uansett område)

1 ☐ Nei, aldri 2 ☐ 1 gang 3 ☐ 2-5 ganger

4 ☐ 6-10 ganger 5 ☐ 11-20 ganger 6 ☐ Mer enn 20 ganger

8) Tenk deg at du skal gjennomføre en flertimers tur i skogs-/fjelltereng om sommeren. Tenk deg at området er slik DU helst vil ha det – som om det var ditt «idealområde» for en slik tur. (Merk av ett tall for hver linje)

Ville det være positivt eller negativt for deg at:	Svært negativt		Nøytral		Svært positivt	
... det finnes tilrettelagte leirplasser med do, ved, bål, søppeldunker	1	2	3	4	5	6
... du kan bli kvitt søppel i utplasserte søppeldunker	1	2	3	4	5	6
... det finnes merkede stier i området	1	2	3	4	5	6
... det er god skilting ved stislett og stikryss i området	1	2	3	4	5	6
... det er lagt ned trestokker til å gå på der stien går over våt myr	1	2	3	4	5	6
... det finnes hytter med matservring og oppredde senger i området	1	2	3	4	5	6
... du møter mange andre friluftsfolk i løpet av turen	1	2	3	4	5	6
... du kan gå milevis uten å møte et menneske	1	2	3	4	5	6

9) For deg som kjenner Stabbursdalen fra før, eller er i ferd med å avslutte turen: Hvordan svarer Stabbursdalen med ditt «idealområde», jfr. over?

Ikke i det hele tatt 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ Fullstendig svarer 9 ☐ Vet ikke

10) Er dette kortet nytt ut på tur inn i eller ut av området?

1 ☐ På tur inn i området 2 ☐ På tur ut av området

11) Til høsten ønsker vi å sende ut et spørreskjema til noen av de som har besøkt Stabbursdalen i sommer. Dersom du/dere kunne tenke deg å gi ytterligere innspill til framtidig forvaltning av Stabbursdalen, vennligst oppgi mail-adressen(e) til de som har svart på dette kortet.

E-mail (Bruk blokkbokstaver, vennligst skriv tydelig)

TAKK FOR HJELP!

Vedlegg 2 Litteraturliste Brukerundersøkelser per 05.01.2019

Verneområde	Kilde
Blåfjella-Skjækerfjella NP	Selvaag S.K. & Wold L.C. (2018). Brukerundersøkelse i Blåfjella-Skjækerfjella nasjonalpark. NINA Rapport 1506. Norsk institutt for naturforskning.
Breheimen NP	Vistad, O.I., Selvaag, S.K. & Wold, L.C. (2017). Bruken og brukarane av Breheimen 2017. Kasse- og etterundersøking. NINA Rapport 1349. Norsk institutt for naturforskning.
Dovre NP*	Vorkinn M. & Andersen O. (2010). Besøkende i Rondane og Dovre nasjonalparker – sommeren 2009. Resultater fra selvregistreringskasser og automatiske ferdselstellere. NINA Lillehammer.
Dovrefjell-Sunndalsfjella NP (Snøhetta)	Gundersen, V., Andersen, O., Wold, L. C., Nerhoel, I., Fangel, K., Vistad, O. I. & K. R. Båtstad. 2013. Ferdsel i Snøhettaområdet – Del 1. Dokumentasjonsrapport fra 12 spørreundersøkelser - NINA Rapport 933. 101 s.
Forollhogna NP	Gundersen, V., Nerhoel, I., Strand, O., Wold, L.C., Rybråten, S., Dokk, J.G., Vistad, O.I. og S.K. Selvaag (2017). Ferdsel og bruk av Forollhogna villreinområde. NINA Rapport 1331. Norsk institutt for naturforskning.
Fulufjellet NP	Wold, L.C. & Selvaag S.K. (2017). Brukerundersøkelse i Fulufjellet nasjonalpark sommeren 2016. NINA rapport 1333. Norsk institutt for naturforskning.
Hallingskarvet NP*	Andersen, O. & Gundersen, V. (2016). Brukerundersøkelse i Hallingskarvet. – resultater fra en spørreundersøkelse. NINA Kortrapport 17. Norsk institutt for naturforskning. Vistad, O.I., Gundersen, V. & Wold, L.C. (2014). Brukerundersøkelser i Hallingskarvet og Varangerhalvøya nasjonalparker, sommeren 2014. NINA Rapport 1109. Norsk institutt for naturforskning.
Hardangervidda NP	Selvaag, S.K., Gundersen, V., Dokk, J.G., Romtveit, L., Strand, O., Wold, L. C. & T. Holter. (2018). Brukerundersøkelse i Hardangervidda nasjonalpark sommeren 2017. NINA Rapport 1530. Norsk institutt for naturforskning.
Jostedalsbreen NP	Vistad, O.I., Selvaag S.K. & Wold L.C. (2018). Bruken og brukarane av Jostedalsbreen nasjonalpark 2018: kasse- og etterundersøking. NINA Rapport 1490. Norsk institutt for naturforskning
Junkerdal NP	Selvaag S.K. & Wold L.C. (2018). Brukerundersøkelse i Junkerdalen nasjonalpark. NINA Rapport 1471. Norsk institutt for naturforskning
Lierne NP	Wold, L.C. & Selvaag, S.K. 2018. Brukerundersøkelse i Lierne nasjonalpark. NINA rapport 1507. Norsk institutt for naturforskning.
Nordfjella NP	Andersen, O., Gundersen, V. & L. C. Wold. (2010). Ferdsel i Nordfjella sommeren 2010 - Resultater fra ferdselstelling og brukerundersøkelser. NINA Rapport 703. Norsk institutt for naturforskning.
Raet NP	Selvaag S.K. & Wold L.C. (2019). Brukerundersøkelse i Raet nasjonalpark. NINA Rapport 1606. Norsk institutt for naturforskning

Rago NP	Selvaag S.K. & Wold L.C. (2018). Brukerundersøkelse i Rago nasjonalpark. NINA Rapport 1470. Norsk institutt for naturforskning
Rondane NP	Andersen, O. & Gundersen, V. (2010). Ferdsel og bruk av Rondane. Etterundersøkelse blant besøkende sommeren 2009 - NINA Rapport 599. Norsk institutt for naturforskning. Vorkinn M. & Andersen O. (2010). Besøkende i Rondane og Dovre nasjonalparker – sommeren 2009. Resultater fra selvregistreringskasser og automatiske ferdselstellere. NINA Lillehammer.
Saltfjellet-Svartisen NP	Selvaag S.K. & Wold L.C. (2018). Brukerundersøkelse i Saltfjellet nasjonalpark. NINA Rapport 1472. Norsk institutt for naturforskning
Skarvan-Roltdalen NP	Selvaag, S.K., Wold, L.C. & Vistad, O.I. (2017). Brukerundersøkelse i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark og Sylan landskapsvernområde sommeren 2016. NINA Rapport 1377. Norsk institutt for naturforskning.
Sølen LVO	Wold, L.C. & Selvaag S.K. (2017). Brukerundersøkelse i Sølen landskapsvernområde sommeren 2016. NINA rapport 1332. Norsk institutt for naturforskning.
Trollheimen og Innerdalen LVO	Wold L.C, Selvaag S.K. & Vistad O.I. (2017). Brukerundersøkelse i Trollheimen og Innerdalen land-skapsvernområder. NINA Rapport 1360. Norsk institutt for naturforskning
Varangerhalvøya NP*	Vistad, O.I., Gundersen, V. & Wold, L.C. (2014). Brukerundersøkelser i Hallingskarvet og Varangerhalvøya nasjonalparker, sommeren 2014. NINA Rapport 1109. Norsk institutt for naturforskning.
Ytre Hvaler NP	Selvaag S.K. & Wold L.C. 2019. Brukerundersøkelse i Ytre Hvaler nasjonalpark. Sommeren 2018. NINA Rapport 1607. Norsk institutt for naturforskning
Ånderdalen NP	Selvaag, S. K., Gundersen, V., Danielsen, G. & L. C. Wold (2017b). Brukerundersøkelse Ånderdalen nasjonalpark sommeren 2016. NINA Rapport 1371. Norsk institutt for naturforskning.

*Indikerer samrapportering med annet verneområde

Lenker til rapporter som ikke er utarbeidet av NINA:

- **Reinheimen:**
<http://www.nasjonalparkstyre.no/PageFiles/10547/Bruk%20og%20brukere%20i%20Reinheimen%20sommeren%202011.pdf>
- **Jotunheimen:**
<https://www.fylkesmannen.no/globalassets/fm-oppland/dokument-fmop/miljo-og-klima/verneomraeder/buk-vern/bukerundersokelse-fra-jotunheimen-1992-2010.pdf>
- **Langsua:**
http://www.nasjonalparkstyre.no/Documents/Langsua_dok/Faglig%20utredning/Brukerunders%C3%B8kelse%20Langsua%202015.pdf
- **Femundsmarka og Gutulia:**
http://www.nasjonalparkstyre.no/Documents/Femundsmarka_dok/Sakerstyret/2015/Innkalling%20og%20styresak/Styresaker/Rapport%20Femundsmarka.pdf
- **Stølsheimen**
<http://osloeconomics.no/wp-content/uploads/OE-2018-2-Brukerunders%C3%B8kelse-St%C3%B8lsheimen.pdf>
- **Børgefjell**
<http://osloeconomics.no/wp-content/uploads/OE-2018-5-Brukerunders%C3%B8kelse-i-B%C3%B8rgefjell.pdf>
- **Lomsdal-Visten**
<http://osloeconomics.no/wp-content/uploads/OE-2018-7-Brukerunders%C3%B8kelse-i-Lomsdal-Visten.pdf>

- **Møysalen**
<http://osloeconomics.no/wp-content/uploads/OE-2018-4-Brukerunders%C3%B8kelse-M%C3%B8ysalen.pdf>
- **Lyngsalpan**
<http://osloeconomics.no/wp-content/uploads/OE-2018-6-Brukerunders%C3%B8kelse-Lyngsalpan.pdf>

*Norsk institutt for naturforskning, NINA,
er en uavhengig stiftelse som forsker på natur og
samspillet natur–samfunn.*

*NINA ble etablert i 1988. Hovedkontoret er i
Trondheim, med avdelingskontorer i Tromsø,
Lillehammer, Bergen og Oslo. I tillegg driver NINA
Sæterfjellet avlsstasjon for fjellrev på Oppdal,
og forskningsstasjonen for vill laksefisk på lms i
Rogaland.*

*NINAs virksomhet omfatter både fors–kning
og utredning, miljøovervåking, rådgivning og
evaluering. NINA har stor bredde i kompetanse og
erfaring med både naturvitere og sam–funnsvitere
i staben. Vi har kunnskap om artene, naturtypene,
samfunnets bruk av naturen og sammenhenger
med de store drivkreftene i naturen.*

ISSN:1504-3312
ISBN: 978-82-426-3394-1

Norsk institutt for naturforskning

NINA Hovedkontor

Postadresse: Postboks 5685 Torgarden, 7485 Trondheim

Besøks-/leveringsadresse: Høgskoleringen 9, 7034 Trondheim

Telefon: 73 80 14 00, Telefaks: 73 80 14 01

E-post: firmapost@nina.no

Organisasjonsnummer 9500 37 687

<http://www.nina.no>

Samarbeid og kunnskap for framtidens miljøløsninger